

XXVI.

54/1

ANUARUL

școalei civile de fete cu internat și drept de
publicitate a „Asociațiunii pentru literatura
:: română și cultura poporului român“ ::

pe anul școlar 1911—1912

publicat de

Dr. VASILE BOLOGA
director.

NAGYSZEBEN (SIBIU).

Tiparul tipografiei arhidiecezane.
1912.

Biblioteca Județeană ASTRA

1216P

XXVI.

ANUARUL

școalei civile de fete cu internat și drept de publicitate

a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“

pe anul școlar 1911—1912,

publicat de

Dr. VASILE BOLOGA

director.

- Cuprinsul: 1. Dr. Ion Borcia (Vieța și activitatea lui), de Victor Stanciu.
 2. Două cuvântări la mormântul prof. Ion Borcia.
 3. Noul plan de învățământ (program de studii) al școalei.
 4. Știri școlare.

 NAGYSZEBEN (SIBIIU).

Tiparul tipografiei arhidiecezane

1912.

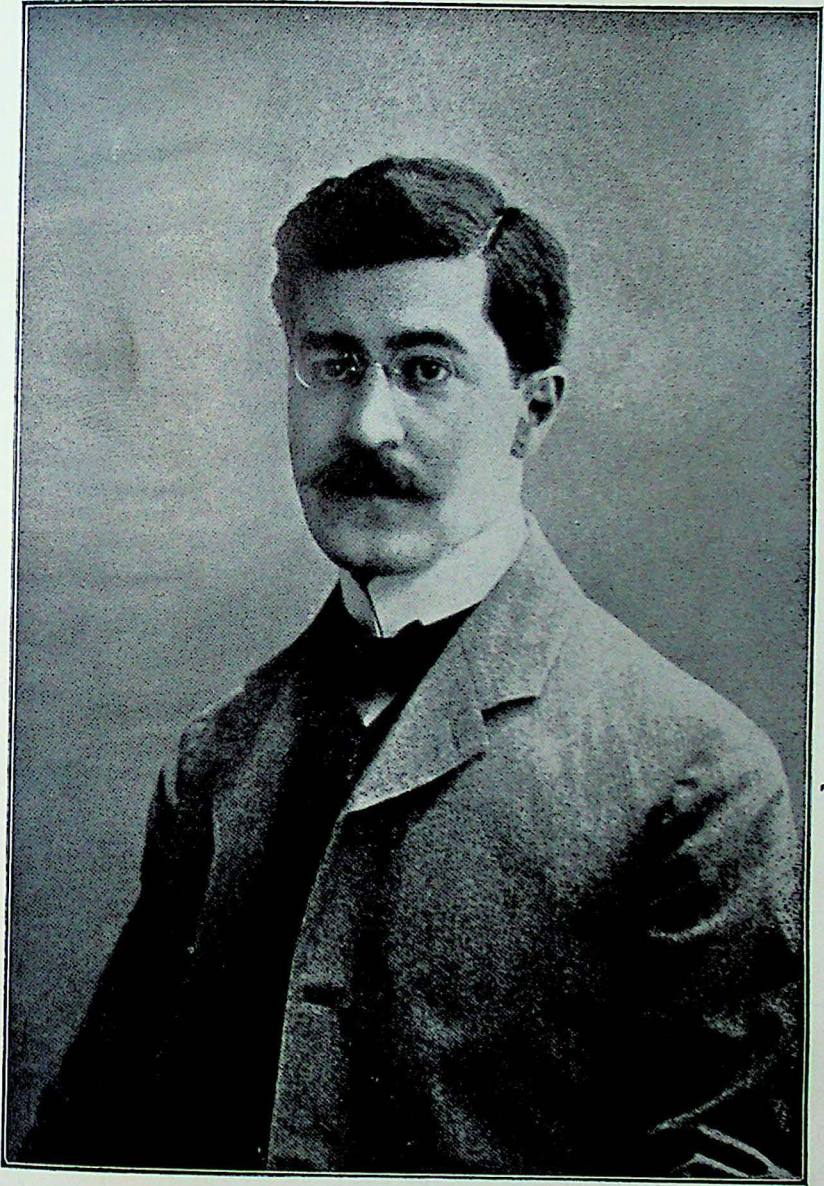
 BIBLIOTECA „ASTREI”
 (Asociațiunea pentru lit. rom. și cultura poporului român)

Centrale Sibiu.

8997

Mr.

Dr. Ion Borcia.

Dr. Ion Borcia.

S'a născut în Sibiiu la 23 August 1880. A studiat la liceul ev.-luth. din oraşul natal, terminându-l cu 18 ani şi rezultate eminente, a urmat la facultatea filozofică din Budapesta 2 ani, iar în Lipsca alţi 2 ani. În toamna anului 1902 e ales profesor la şcoala civilă de fete a «Asociaţiunii» în Sibiiu pentru catedra de limba-literatura română şi germană. În anul 1903 ia doctoratul în filozofie cu o teză de filologie română, despre elementele germane în limba românească. După nostrificarea diplomelor în 25 Maiu 1906 a fost definitivat în postul lui de profesor la şcoala civilă de fete. Ca om de valoare pe terenul literelor, e ales membru al comitetului central şi al secţiei şcolare a «Asociaţiunii». În anul 1911 se căsătoreşte cu Elena Siandru, dar abià după 7 luni de viaţă casnică fericită şi după o activitate publică rodnică şi îmbelşugată de abià 10 ani s'a stins în ziua de 26 Februarie (10 Martie) 1912.

Sunt mulţi oameni, a căror viaţă în câteva cifre de felul acesta se poate cuprinde prea uşor. Dr. Ion Borcia nu e dintre ei.

Până când a fost în viaţă, mulţi dintre aceia între cari a trăit, nu-l cunoşteau decât de un om deosebit de modest şi harnic, deobligător, cu mult tact, un om care nu a făcut nimănui nici un rău. Sibienii, între cari a trăit, îl cunoşteau de mic copil şi-l arătau cu fală, căci erà cel dintâi între elevii gimnaziului ev.-luth. şi Ionel Borcia şi-a păstrat până la moarte diminutivul, ca semn

al deosebitei iubiri în care eră învăluit din partea cunoscuților. Tinăr ajunge profesor și cum nu i-au schimbat numele de Ionel, oamenii nu și-au schimbat nici atitudinea lor față de el. Eră tot băiatul bun, blând și visător, care scrie poezii bune și ține conferințe publice când i se cere, îndeplinește munca la care e pus cu conștiințioasă și e mulțămît cu soarta. Până când alții au dat în o parte și alta cu coatele să ia lumea act despre ei, Ion Borcia trăiește în liniște, fără sgomot, cu «purtări de față mare».

Și lumea din jur, învățată să nu vadă nici o schimbare la acest om, nu se putea îndeajuns miră, când a auzit că Ionel Borcia s'a logodit. Și a mai trecut iară un timp, prea scurt pentru noi toți, și ca fulgerul se lățește vestea morții lui, după o răceală de câteva zile. Închis în sicriu l-au scoborît din cuibul ce și l-a făcut cu 7 luni mai înainte, și l-au dus, între flori și cântece tânguioase, într'un lung convoiu al cunoscuților, la locul de odihnă vecinică. Cele 2 vorbiri, spuse la înmormântarea lui din partea directorului școlii civile de fete unde a funcționat și a prezidentului «Asociațiunii», în al cărei comitet eră membru, erau primele aprecieri juste, smulse din sufletul tuturor. Azi, când doarme în un mormânt cu tatăl său, cunoscuții îl amintesc, de câteori e vorbă de caractere întregi, de oameni muncitori și cinstiți, căci între aceștia el eră între cei dintâi.

Dacă ar fi cunoscut lumea adevărata lui valoare, sigur că Dr. Ion Borcia ar fi fost altfel apreciat. Deși a venit la școala noastră încă tinăr, a adus cu el concepte superioare și hotărîte, un întins program de muncă, pe care în scurta lui activitate l-a urmat statornic. În «*Câteva probleme ale școlii românești dela noi*» își spune programul, care i-a îndreptat pașii în activitatea

lui din școală și afară de școală, țânta spre care a nizuit el întotdeauna: «sfânta datorie a face cultul limbii și literaturii noastre».

«Școala este și ea o formă de manifestare a culturii unei societăți; deci va purtă pecetea acestei culturi, ne va dà măsura ei. Școala va fi determinată de starea culturală a unei societăți și ea va trebui la rândul ei, să ție seamă de aceasta, dacă e să fie în legătură organică cu societatea. Rezultatele generale ale științei pedagogice nu se vor putea aplică în același chip la orice școală, ci numai modificate după cerințele culturale ale societății, căreia aparține școala. Toată vieța sufletească a unei societăți se manifestă prin limbă». Iar «limba societății noastre ne-o arată pe aceasta ca fiind încă într'o stare de formațiune, în toiul unui proces de dezvoltare, care e încă departe de a fi încheiat». Și fiindcă «în așa numita ,intelligență' a noastră, întâlnim tipul abstract al Românului cult în cele mai felurite variațiuni, până la desăvârșita lipsă de cultură românească, fiecare profesor, oricare i-ar fi specialitatea, înțelegând că problema școlii noastre nu e numai pedagogică, ci și românească, — două noțiuni de altmintrelea pentru noi nedespărțite, — își va ține de sfântă datorie a face cultul limbii și literaturii noastre».

De mare importanță sunt în școală manualele, care vor trebui privite «nu numai sub raportul metodei, ci și acel al limbii. În genere, se poate admite ca principiu, că limbii nu trebuie să i se deă o atenție deosebită decât în manualele de limbă română? S'au ridicat destule voci în contra introducerii de piese traduse în cartea de cetire; oare două, trei piese traduse în cartea de cetire să aibă o importanță mai mare decât un manual întreg de istorie tradus?» Iar din aceste motive «cererea

unei revizuiri a limbii manualelor se repetă cu tot mai multă stăruință.»

Abia a terminat studiile universitare și văzând nevoile de care suferă școala, pune în circulație idei asupra cărora a mai revenit de câteori numai i s'a dat prilejul și pentru a căror realizare a luptat din tot sufletul ca secretar al secției școlare a «Asociațiunii». Pe vremurile acestea se gândia el la o revizuire a limbii manualelor, la o unificare a terminologiei științifice «îndepărtând tot ce e străin și hibrid» la o conlucrare a mai multora pentru a stabili «scopul și mijloacele învățământului limbilor străine», căci a-i da unei limbi străine «o întindere, care trece peste limitele stabilite, este, din partea unei școli, o greșală care nu se poate justifica prin nici un fel de considerații, urmarea ei fiind, în mod fatal, hibriditatea». Se gândia la o stabilire a raporturilor ce trebuie să le aibă societatea față de școală, la «cărți cu basme și istorioare pentru copii, care la alte națiuni mai înaintate în cultură au venit să înlocuiască pe povestași. Astfel de cărți la noi nu s'au prea scris, ori și dacă s'au scris, n'au ajuns să se răspândească».

Ca membru și secretar al secției școlare a «Asociațiunii» a încercat să pună în practică ideile acestea, și cu ajutorul altora din aceasta secție, a înființat «Biblioteca tineretului», din care sub supraveghierea lui au apărut 10 numere cu povestiri din autorii mai noi, povestiri interesante și edificatoare. Se gândia ca această bibliotecă cu timpul să suplinească lacunele ce le-a simțit și el ca băiat crescut la oraș. «Involuntar ți se impune o comparație a copilului român, care-și face dezvoltarea la oraș, cu copilul german. Acestui din urmă, pentru fiecare fază a dezvoltării sale, îi stă la dispoziție o bogată și aleasă literatură potrivită. Copilul român dela

oraș lipsit de mediul românesc dela sate, n'are nici măcar cu ce-l înlocui».

Chiar și pentru îndeplinirea celorlalte puncte din programul ce și l-a fixat în «*Câteva probleme ale școlii românești dela noi*», încă a găsit cadrele necesare tot în sânul secției școlare a «Asociațiunii». În ziarul «Tribuna» s'a publicat un articol: «Profesorii secundari și Asociațiunea» și, între alte lucruri bune, sulevă și ideia unui congres al profesorilor. Dr. Ion Borcia vede în acest articol ceva exprimat din sufletul său și ca «Un membru al secției școlare» răspunde tot în «Tribuna» prin un articol «Congresul profesorilor și secțiile Asociației». În el cere «Un congres pentru multele mizerii ale școlilor noastre, căci suferim de izolarea la care am fost condamnați până acum. Ar trebui să facem neconținut încercări și experiențe spre a găsi formele de organizație mai potrivită cu starea noastră culturală și, ca orice organism social, potrivit cu experiențele vremii și dezvoltarea societății noastre întregi, și «Asociațiunea» trebuie să evolueze». Își spune părerea sa, «să se prefacă secția într'un fel de comitet, care să se aleagă în fiecare an din alt oraș cu școală secundară românească. Acest comitet, ai cărui membri se pot atunci întruni oricând, fără de a îngreuiă bugetul «Asociațiunii», ar avea să pregătească programul pentru congresul tuturor profesorilor, care s'ar ține la adunarea generală, când și așa se adună mulți profesori și când e păcat să se piardă vremea scumpă cu banchete și «seri de cunoștință». Să se facă această experiență deocamdată cu secția școlară; dacă va da rezultate bune, poate că se vor preface cu timpul și celelalte secțiuni — lăsând sarcina grea a științii, surorilor din Academia română — în modeste comitete de un an, care vor avea

să pregătească programul pentru un viitor congres al advocaților, al medicilor, al economiștilor, poate chiar — «fantazie, fantazie!» — al preoților români, fără deosebire de confesiune».

După acest articol de gazetă Ion Borcia știa ce trebuie să facă, căci înzadar s'ar fi mulțumit cu rezultatul ce l-ar fi putut avea articolul. În epistole private și în convorbiri, unde numai îi se dă ocazie, discută problemele congresului profesorilor cu atâta interes, încât îți făcea impresia că discută o chestiune de a lui privată. Ca secretar al secției școlare, a trimis circulare la toate școlile medii, și a compus un program de muncă pentru noul congres, care avea să fie compus din toți profesorii ca membri secției școlare. Răspunsul acestor circulare nu l-a mai cetit el, căci în ziua de 10 Martie 1912 și-a închis ochii pentru totdeauna.

Ca profesor de limba și literatura românească, stăpân pe un stil românesc ales și frumos, chiar și în alt studiu al său: «*Eminescu ca pedagog*» atrage luarea aminte a autorilor de manuale didactice, să îngrijească cât mai mult limba; de astădată el se provoacă la spusele «celui mai mare învățător al neamului nostru», ale lui Eminescu, care «ne-a lăsat o grandioasă pedagogie» în timpul scurt cât a fost inspector școlar.

Ținând seama de școala la care era profesor, Borcia relevăză îndeosebi momentele, prin care Eminescu își spune părerile sale despre creșterea fetelor. Inșă nu citează scurt părerile măiestrului, ci le tălmăcește, scoțând la iveală și subliniind acele scăderi, de care pătimește și educația fetelor dela noi.

✓ În o conferință publică, ținută la «Asociațiune» în Sibiiu, apreciind opera «grandiosului *Björnson*» în legă-

tură cu un roman al acestuia («Arborați steagurile în oraș și port»), expune mai pe larg părerile lui Björnson despre educația fetelor, și după cum îl cunoșteam pe Ion Borgia, ne vine a crede că același lucru l-a făcut și cu ceilalți autori pe cari i-a cetit. — La noi nimeni nu s'a ocupat mai mult decât el cu pedagogia pentru școalele de fete și e o mare pierdere, că nu i-a fost dat să scrie părerile lui cu privire la educația fetelor. Cele câteva notițe și chiar studii ce ne-au rămas după el, ne arată numai, cu câtă profunditate și temeinicie studiază el această chestiune. În Anuarul școlii civile de fete din anul 1903/904 dă un foarte interesant studiu despre «Ce citesc fetele noastre?», din care iese la iveală — cu toate că autorul se abține dela orice comentariu — că lectura, ce se face în școală și îndeosebi operele care sunt lăudate în lecțiile de literatură, sunt totodată și cele mai cetite.

Din tot ce a scris el pe terenul didactic — și aici nu pot fi amintite toate articolele și notițele de conținut pedagogic, ce le-a scris, — mai puternice și cu mai multă pătrundere a scăderilor de care suferă școala noastră, îmi par 2 articole publicate în Tribuna din anul 1910, Nr. 200, sub titlul «Școală și societate». Aceste 2 articole ar merita să fie reproduse în întregime, căci din ele ies mai bine la iveală părerile lui despre școalele dela noi. Din rezumarea acestor 2 articole încă se va putea vedea, că Ion Borgia se gândea la cazuri concrete, și că sentințele din articolele amintite au la baza lor multe și triste experiențe:

Orice școală este un produs al societății care o întemeiază și o susține, și poartă caracterul acelei societăți. Profesorii, elevii nu pot fi altfel decât cum îi produce societatea; chiar școala însași nu e altceva

decât o icoană în mic a societății. Se găsesc însă destui, cari cred, că întocmai ca la automatele gărilor, unde pui piesa de 20 bani și aștepti până pică obiectul dorit, și școala e un fel de întocmire, de unde pentru o sumă oarecare băiatul sau fata, după un anumit timp are să iasă, neapărat cu un anumit tipar, adecă cu anumite cunoștințe de limbi, de istorie etc.

Școala secundară în realitate e un mediu social de trecere între familie și societate. Băiatul sau fata intră în acest mediu social cu anumite însușiri și cunoștințe, pe care ni le-a dat familia și va intră mai târziu, în societate cu ce i-a putut oferi și cu cât și-a putut însuși din mediul școlai.

Se întreabă apoi, dacă școalele streine sunt superioare școlai românești. Privind școala ca un produs al societății, admite ca unele școale streine să fie superioare în ce privește aranjarea și prevederea cu cele de lipsă în o școală, dar nu și în privința sufletului, căci acest-l dau profesorii. Iar profesorii noștri — zice el mai departe — își câștigă calificația, cu multă greutate pe la universități streine. Ei trebuie să-și însușească, în același timp, prin strădaniile lor proprii și o cultură românească. Ei fac o muncă îndoit de mare în timpul studiilor, decât a colegilor lor Unguri și de sigur, mai grea decât colegii Sași, cari pot studia și în limba lor. Munca aceasta extraordinară, are însă calitatea de a trezi puteri extraordinare, de a forma personalități cu o conștiință mai înaltă de datoriile lor, cu un devotament și entuziasm mai mare pentru cariera căreia nu se dedică în așteptarea unei recompense materiale mulțămitoare, ci din vocațiune și abnegație. Și ca nu cumva să se pară că laudă pe profesori, între cari eră și el, adaugă: «Acele nu sunt cuvinte de laudă la adresa profesorilor, ci sunt adevăruri pe care le poate

constată oricine din împrejurările grele în care trăim; împrejurări extraordinare nasc și virtuți extraordinare».

Se întreabă apoi cum se poartă publicul față de aceste școli ale societății noastre și cum se poartă față de cele streine, fiind clar, că nici o școală nu poate satisface toate pretențiile ce se ridică față de ea. Dar îndrăznește cineva să ridice pretenții deosebite când își dă copilul la o școală streină? Nu; ci se mulțamește absolut cu ceace-i oferă școala, fie cât de puțin. Sau ați auzit spunându-se vre-un cuvânt de critică despre școlile străine, de pildă despre mănăstirile, în care își face educația majoritatea fetelor noastre și care se știe, că au o pedagogie proprie, mănăstirească, cu rădăcini puternice în catolicismul medieval? Afară de generalități vagi, de sigur nu.

Cum se poartă publicul nostru față de școala românească? Întrebați numai pe directorii și directoarele pușinelor noastre internate de fete, ce pretenții se fac verbal și în scris, căci în ce privește educația fetelor suntem mai capricioși. Unul are laudabila intenție de a da ficei sale creștere românească, pretinde totuși, ca aceaș fetiță, care nu știe decât ungurește și slab românește, după doi ani sau adeseori după unul singur, să-i vorbească perfect nemțește și să știe și franțuzește, și aceasta la vârsta de 14—15 ani și fără de a mai întreba, dacă sărmana victimă a unei iubiri părintești rău înțelese, are acest deosebit talent pentru limbi, sau nu. Iar dacă minunea așteptată, precum e firesc, nu se întâmplă, atunci vai de biata școală și de bieții profesori!

Continuă apoi, că dela fetițele care nu știu ceti românește, fără ca să se țină seama de inteligența, talentul și vârsta lor, se cere, ca după un an, cel mult doi să aibă un stil românesc desăvârșit. Dar să nu se piardă

din vedere, că fără sprijinul familiei, școala nu poate îndeplini decât jumătate din aceea ce-și propune.

E și mai mare deosebirea între purtarea societății față de școală atunci, când s'ar face vre-o nedreptate în școala streină și în școlile noastre, dacă peste tot se poate admite, că în școală se fac nedreptăți. Zugrăvește cu multă putere tipul aceluia, care condamnă întreagă școala și e gata cu amenințarea: «dacă nu... facem arătare, mergem până la guvern»; iar la o școală, care nu-i susținută de societatea noastră, se degradează până la lașitate, umilință și slugărnice.

Mai mult suferă școala românească din cauza lipsei de disciplină a publicului nostru. E simptomatic însă și aici, că lipsa aceasta de disciplină se manifestă numai față de institutele noastre proprii. La școala sau internatul străin ne ducem copiii la timp și nu îndrăznim să ne permitem nici o neregularitate. La școala noastră, abuzând de faptul că e avizată, adeseori, la sprijinul nostru, întârziem cu săptămânile și — tot noi de cătră pădure, — ne plângem pe urmă că nu e ordine și nu se învață destul. Să ne dăm însă seama, că această lipsă de disciplină față de instituțiile proprii e identică cu lipsa de respect față de tine însuși, și aceasta denotă lipsă de maturitate, de cultură și în cele din urmă iarăși un caracter slugarnic. Căci disciplina e principalul mijloc educativ al școalei; noi cerem dela școală educație, dar o privăm în același timp, tot noi, de mijlocul ei cel mai puternic, de disciplină; e asta lucrare de om cu mintea sănătoasă?

Incape față de școală vre-un cuvânt de critică, care nu s'ar răsfrânge asupra societății noastre întregi? Căci numai dela noi, dela societatea noastră depinde ca școala să fie cât se poate mai bună. Indreptarea scăderilor nu

poate veni decât dela noi înșine. Cu cât va crește spiritul nostru de jertfire pentru cultura națională, cu atâta vor suferi și instituturile noastre mai puțin de sărăcie.

Articolul scris de «Un profesor» încheie cu o critică destul de aspră, deși indirectă: «Cine zice: E școală românească; pot să-mi duc copilul și mai târziu, se batjocorește pe sine însuși, și ne batjocorește neamul mai rău decât un strein». Dar pentru tonul mai aspru dela sfârșit servească ca justificare data zilei în care au apărut articolele: 2 Oct. 1910 și se știe că școala se începe în 1 Sept., iar omul conștient și cu scrupule morale va fi avut motiv real să fie indignat.

Trebue să știm că Dr. Ion Borcia și ca profesor a putut fi model de conștientozitate și simț de datorință, precum putem ceti în vorbirile ținute înaintea sicriului din partea celor mai competenți a spune astfel de sentințe. (Vezi pag. 25).

La încheierea festivă a anului școlar 1908/909, *în amintirea lui Eminescu*, Ion Borcia spunea următoarele: «Poeziile cele minunate, care au fost multă vreme singure cunoscute, din toată opera colosală a lui Eminescu, sunt numai o parte mică a acestei opere; poeziile acestea sunt, în lucrarea întreagă a vieții lui, ca niște ceasuri de evlavie, mai adeseori tristă ca și soarta lui, dar totdeauna înălțătoare, într'o vieță de neîntreruptă muncă și luptă; ele sunt *ca florile frumoase ce împodobesc holda cea îmbelșugată*».

Acest lucru, cu și mai multă îndreptățire îl putem noi spune despre poeziile lui Ion Borcia. El a fost un harnic «*sămănător*» care

... pornind din nou, cu mâna plină
Azvârle peste negre brazde grâul
Cel alb curat și fără de neghină.

În o închinare, ce o aduce primului dascăl ardelean,
spune cum acesta

... porni din sat și stând pe cale,
Iși pune mâna strașină la frunte,
Ca măsurând cărarea și 'nspre munte,
Pornește iar la drum grăind cu jale:

«Sărman, robit Ardeal, rămâi cu bine!
Din greul tău amurg mă chiamă râul,
In tainic graiu, spre alte zări senine;
Căci dincolo de munți va fi lumină!
Mă duc acolo ca să samăn grâul
Cel alb curat și fără de neghină!»

Iar ajuns dincolo de munți

... în tăcuta, scundă încăpere
Un om vestește sfânta 'nvățătură...
Proroc al ceasului de înviere!

Ion Borgia încă a fost un «sămănător», căruia ceice
l-au ascultat

Cu dragoste îi sorbiau din gură
Cuvintele ca fagurul de miere.

Iar în holda lui bogată pe terenul învățământului
apar florile frumoase, care o împodobesc: poeziile lui.
Sunt între ele «*flori albastre*», care, întocmai ca florile
grâului, nu cresc decât în holdă și sunt reflexiile gân-
durilor lui din școală și lectură; și mai sunt între ele
«*Flori de primăvară*»:

Asemeni visurilor tinerești
Sunt gingașele flori de primăvară
Un tainic dor le face să răsară
Și le sărută zorii dimineții.
Cum tremurau de farmecul vieții,
Infiorate, ieri pe câmp afară;
Dar oameni în curând mi le aflară
Și acum le vând la marginea pieții.
Așa-ți vor smulge visurile tale!...

În al doilea sonet al «Florilor de primăvară» cere:

Nu smulge frumsețea trecătoare
 A florilor ce întâlnești în cale!
 S'or risipi ușoarele petale,
 Căci frumusețea nu-i precum socoți,
 Lăsată pentru pofta lăcomiei.
 Ea-i raza care mângăe pe toți...

Poeziile lui au și aici o mare asemănare cu florile: dacă vrei să le areți și altora, ar trebui să le smulgi și atunci s'ar risipi ușoarele petale. Cine vrea să le cunoască în toată frumsețea lor, va trebui să vie la locul unde florile își spun «basmul lor dulce», să le privească pe toate deodată. Un vers două, smuls aici, nu va arăta nici odată frumsețea unei poezii întregi, precum nu vei putea aprecia frumsețea unei flori după singuraticile petale. Dar nici această mică dare de seamă nu ar fi completă, dacă am descrie frumsețea holdei și nu am aminti florile din ea.

Răsărite de un tainic dor — care poate l-a îndemnat și pe tatăl lui, avocatul Dr. Ion Borcia, să scrie poeziile pe vremuri mult apreciate și cetite în numerii primi ai «Telegrafului român» — poeziile profesorului nostru, sunt expresiuni sincere, de multeori spontane ale sufletului său. Gândurile, care l-au frământat în școală și în decursul vastei lecturi, găsesc răsunet și în poeziile lui. Așa încât cine nu-l cunoșteă mai deaproape, nu va prea putea înțelege aluziunile mitologice, ce le găsim în mai multe dintre versurile lui. În poeziile acestea e ceva din clasicismul epocii de înflorire a literaturii germane în ale cărei taine a pătruns profesorul și poetul I. Borcia, traducătorul Ifigeniei lui Goethe. La noi nu a mai fost un alt om să fi înțeles în aceeași măsură, să fi trăit sufletește aceasta epocă ca poetul I. Borcia. Studiile lui

la școli germane, mai târziu la universitate, iar în școala noastră ca profesorul catedrei de limba și literatura germană, l-au îndemnat și mai mult la studierea acestei epoci în care unele «opere au un fond general și etern omenesc atât de bogat și de profund, încât el poate contribui aproape în aceeași măsură la educația sufletească a unui German sau a unui Francez sau a unui Român, iar, în ce privește valoarea lor estetică, ele fac parte din acele opere ce formează averea comună din care orice popor își poate lua dobânda cuvenită». În admirația ce o avea pentru aceasta epocă a tradus redând și cele mai subtile nuanțe de frumusețe și poezie «*Ifigenia în Taurida*» și «*Rămășagul*» de Goethe, câteva poezii din Uhland, Schiller, Mörike, Lenau, Koerner; a scris un studiu de deosebită valoare despre «*Ifigenia lui Goethe*»; iar în o poezie de a lui: *Ifigenia* e

.... întruparea sfintei frumuseți
Ca raza dimineții de curată.

Cât de mult a adâncit el opera lui Goethe, dacă nu ne-am putea face o idee din traduceri în versuri admirabile ale *Ifigeniei*, vom putea înțelege dacă cetim poeziile lui cu acest nume. Ca în tot ce a făcut Borgia și la traducerea operei lui Goethe a fost temeinic, el a trăit-o sufletește întreagă, așa încât *Ifigenia* era pentru el o ființă vie pe care

O adusese aici ca pe-o streină
O zână, buna ei ocrotitoare,
Dintr'un ținut cu mai fierbinte soare
Mai mândre flori și zare mai senină...

Aici e frig și neguri mari s'adină
De culmi pe care nu mai crește-o floare;
Și totuși cel mai blând dintre popoare
Sub aspra-i zeghe aici la zei se 'nchină.

Iar ea streină astăzi nu mai este
 E cea dintâi în țară, cea mai mare
 Trecutu 'ntreg îi pare o poveste...
 Și totuși uneori albastra mare
 Parcă-i aduce o îndepărtată veste...
 Și stă pe țarm privind pierdută în zare...

Dacă înțelegem cum trăia el sufletește, scenele și
 peripețiile eroilor din lecturile lui, trebuie să-i atribuim
 o bună doză de romanticism în care învârtia toate gân-
 durile. Între anumite împrejurări găsiă o mare asemănare
 între starea lui sufletească și a unui personal cunoscut
 din lecturile, ce le făcea și în loc să trimbițe lumii sen-
 timentele lui, cu un fel de modestie ce-l caracteriză în
 toată ființa, spuneă «povestea cu cavalerul» *Parsival*, care

După sbucium mult și grea căință
 Zări din nou castelul sfânt în cale,
 Căci biruise toate prin credință...

sau trecea cu gândul în vechea mitologie și ne desemnă
 de acolo pe *Epimeteu*, care

Eră om blând cu firea visătoare,
 și căruia

li dăruiră zeii să-l alinte
 O gingașă și minunată floare;
 De-atunci îi fu tot traiul plin de soare.
 Și ce pustiu fusese mai înainte!
 Un scrin ispită grea i-au mai trimis,
 Să le rămăe tain' amândurora
 Ci el, în negândirea-i l-a deschis...
 Ieșiră relele întinzându-și hora...
 Și tot norocul i-ar fi fost un vis,
 De n'o aveà pe dulcea lui Pandora.

Sau spuneă mitul mândrei zâne Tetis (*Peleu și Tetis*)

De care zeii toți se încântară
 Și ca să nu se certe o măritară
 C'un muritor *Peleu*...

Am putea aminti multe poezii de felul acestora (*Psyche, Odiseu, Prorocul, Cordelia* etc.) în care poetul desemnând câte un tablou, spune în surdină sentimentele, bucuriile și durerile sale.

Educația, îndeletnicirile și ocupația unui om au mare influență asupra caracterului. Își poate cineva închipui ca Ion Borcia, care de vreme a rămas orfan de tată, muncind din greu se susține la universitate cu o bursă, și ajunge profesor la o școală de fete, când și dela fire eră de o blândeță și modestie rară, să scrie fără surdină versurile lui? Dacă ar fi scris altfel, ar fi conturbat seninătatea, liniștea și armonia, ce o vedeam întrupată în toate manifestările lui.

Spunea odată o întâmplare, care o găsiă foarte hazlie; cum într'o bibliotecă publică din Germania, cetind în o dup'amiază în liniștea cea mai mare, îi atrage atenția unul nou venit. După gesturi părea a fi compatriot. Descria cât îi părea de caraghios orice gest al compatriotului nostru, când acesta își făcea vânt cu coatele să nu cumva să i se încrețească haina, cum se uită la el toată sala când întorcea câte o filă în carte, «căci omul acesta și cu frunzăritul cărții făcea șgomot»... Acum când mă gândesc cetind poeziile lui îmi vine a crede, că nu numai în vieața de toate zilele s'a ferit să aibă vre-o asemănare cu tipul descris mai înainte, ci și în scris, în toate manifestările lui. Când au venit scriitorii din Țară la o șezătoare literară, între alții, el încă a fost chemat ca un reprezentant al literelor dela noi. Ion Borcia încunjurând orice afișare, orice șgomot, nu a stat un moment la îndoială să refuze, deși acum i-am putea-o spune, că șgomotul ce l-ar fi făcut prin participarea lui la șezătoarea scriitorilor, nu ar fi fost nici așa de mare ca frunzăritul cărții compatriotului din Germania.

Chiar și în poeziile pornite din un deosebit avânt el știe să le pună surdină, cum e d. e. *Arhanghelul*:

Pe-o culme s'a oprit din lunga-i cale
Ciobanul și ascultă cu mirare
Un vuiet coborând din munți spre vale
Ce crește tot mai tare și mai tare.

Din neguri de păduri întunecoase
Acum răsare un steag, în vârf cu cruce
Oșteni în zale și țerani cu coase...
O mândră oaste spre Ardeal se duce!

Ion Borgia cunoștea bine istoria neamului nostru și toate poeziile, publicate în primii ani de mărire ai revistei «Sămănătorul», au un fond istoric. La epoca «Arhanghelului» se gândia de multeori și îl preamărește în mai multe poezii ca d. e. în *Răsplata*, în *Vulturul prins* și pe cât știm, se gândia chiar la o poemă mai mare cu subiectul din aceste timpuri. Moartea prea timpurie i-a luat condeiul din mână. Vorbind odată de dramele lui *Shakespeare* indeosebi de «*Iuliu Caesar*» pe care a redat-o în versuri maestoase în limba noastră, spunea ce influință edificătoare ar putea avea dramele istorice la noi. Indesebi amintea sbuciumata vieață a Voevodului Mihaiu Viteazul, exploatată așa de puțin chiar și în manualele din Țară.

Tot din prima epocă a «Sămănătorului» sunt și celelalte balade de conținut istoric. *Plâns de fluer*, *Domniță din streini*, *Pribegii*, *Carte veche* inspirată de un document publicat de dl N. Iorga. Cât a stat dl N. Iorga la «Sămănătorul» cetitorii revistei se gândiau mai des la cele trecute vremi și Ion Borgia colaborator al «Sămănătorului» cu puterea lui de imaginațiune, vedeă în aceste îndepărtate timpuri tablouri și figuri vii, pe care

le pune în versuri. Așa și în poezia: *La moartea unui viteaz* descrie cum

În toată țara prins-au să vuiască
A jale clopotele de biserici,
Când se porniră și mireni și clerici
Să-i dea cu toții cinstea cea obștească.

.....
Se pleacă acum spre culmi bătrânul soare...
Veșmânt cernit s'așterne peste țară...
E mort... Dar din mormânt va să răsară
Viteazul suflet care 'n veci nu moare!

Altădată, spune legenda «*Candelei dela Putna*» descriind în colorile cele mai vii pe haiducul Pasere Pribeagul, sau sculptează în cuvinte o statuie eroinei *Pelagia Roșia* cu tulnicul în mână chemând desigurile codrilor.

Frământările sângeroase ale trecutului ni le prezintă de mulțori ca tablouri pictate pe pânză și câte o priveliște din natură cum e *Cascada Rinului* ne-o prezintă ca o învălmășală de arme, un asalt de redută în care ostașii sunt stropii de apă:

Pornî poporu 'n vuiet și cu larmă
Cărare largă sabia să-i taie
Văzduhu-i plin de chiot de bătaie
Și feroase zângăniri de armă...

Iar după ce au trecut parapetul,

Au biruit, voinicii făr de teamă!
Și-'n freamăt lung, ce nu vrea să sfârșească
Pe frații lor rămași în urmă-i chiamă.

Îți pare că unele din poeziile lui le-a scris anume pentru manualele de limba română: *Vară*, sau gingașa poezie *Mama*:

In umbra tainicei odăi
 Cum stai la masă înghenunchiată
 Rugându-te pentru ai tăi
 Pari însași Maica Preacurată...

e pe cât de originală pe atât de frumoasă.

«*Imn*»-ul lui I. Borcia ar putea înlocui multe din bucățile de acest fel din manualele școalelor populare:

Ca fumul din cădelniți legănate
 Se 'nalță un prinos de mulțămire,
 Miresmele din mii și mii potire
 De flori de Tine darnic sămănate.

.

Prin Tine-i tot ce este. Unde nu ești
 Nu-i rod, nu-i cântec, nu-i miros de floare
 Putere, Tu, de viață dătătoare
 Tu ești lumina și iubirea Tu ești.

In o altă *Rugăciune* gândindu-se la soartea neamului are accente mai puternice:

Ca 'n vremea de demult de grea 'ncercare
 Când ne călcau păgânii holde, sate,
 Venim și azi la vechile altare
 Spre vecinica-ți mărire înălțate.

Vino 'n prăpăd ca 'n ziua cea din urmă,
 Și cu mânia fulgerelor Tale,
 Sfărâmă-i Doamne al răzbunării, curmă
 Odat' această nesfârșită jale!

În timpul din urmă I. Borcia a lucrat foarte mult. Pe lângă traduceri publicate în «*Luceafărul*» (Iuliu Caesar, Rămășagul ș. a.) a scris o feerie: *Ileana* și o mulțime de cântece și sonete în parte încă nepublicate. Sentimentul liric și cald iese mai bine la iveală în ultimele lui creațiuni.

Miros de trandafiri și vioarele
Icoane, rime, ritm și armonie
e ceea ce

....s'oglindește 'n ele.

Sunt cântecele călătorului obosit de drumuri grele
după ce a găsit izvorul mult căutat.

Săgeți fierbinți, cad razele de soare
Și-i frânt de oboseală călătorul;
Șir de fantasme 'ncepe'n juru-i sborul
Intreaga lui ființă s'o 'nfioare...

Deodată aude murmurând izvorul
Și simte cum îi cresc aripi ușoare;
S'adapă; și nimica nu-l mai doare;
Spre nouă ținte îl indeamnă dorul

Tot astfel obosit de drumuri grele,
Te caută sufletu-mi mereu pe tine
Izvor curat al cântecelor mele.

Iar iubirea, care pulsează în sonetele lui scrise mai
în urmă e o

..... Floare minunată,
Pe care și-o dorește fiecare,
Și-ademenit de ea din depărtare,
Neobosit pe drumuri grele o cată.

mai e o

....Dulce melodie
Un cântec smuls din muzica de sfere
..... O icoană sfântă
La care toți aleargă și se-nchină
Cu inima însetată de lumină
Pe când un tainic cor de îngeri cântă.

Viața nici nu mai e decât o pânză țesută din

Fir alb povestea zilelor senine,
Fir negru clipele de sbucium și îndoială,
Iar fire, de aur orice gând spre tine.

Și așa e de înțeles că

Iubirea mea nu cere vreo răsplată
 Prea mare e nebuna ei mândrie.
 Ce-ar mai putea să cear' atunci când știe
 Că nu se poate stinge niciodată?

Ca pasărea aceea minunată
 Ce 'n flacără se mistue de vie,
 Dar mai frumoasă pururi reînvie,
 Așa-i iubirea mea nestrămutată.

La ce ai răsplăti tu strălucirea
 Ce-o varsă 'n noaptea 'ntunecoasă o stea,
 Câtând s'aline dorul și mâhnirea?

Din ce adâncuri strălucește ea,
 Abia de poți străbate cu gândirea...
 Asemeni stelei e iubirea mea.

Simte el însuși că poeziile scrise «sub vraja iubirii» vor rămâneă chiar și atunci, când cel care le-a scris și cui s'au scris vor fi pământ.

... Tu rămâi de moarte neînvinsă,
 Căci, din lumina veșnicelor stele,
 C'o rază fu și fruntea ta încinsă.

Din ce în ce mai vie, mai aprinsă,
 Vei străluci în lumina ei ca ele,
 Tu dulce stea a cântecelor mele!

Ori câte exemple aş mai aduce, nu voi putea arăta toate mărgăritarele din poeziile lui Ion Borgia. Arătând singuratic petale, nu vom vedea frumsețea florilor; cine vreă să cunoască întreg parfumul lor, le va ceti în volumul pus sub presă. Putem zice și noi despre poeziile lui:

Din ce în ce mai vie, mai aprinsă,
 Va străluci lumina voastră,
 întocmai ca a *stelelor*:

Din lumi pe care nu le știm
 In taină picurați lumină...

Și orice sbucium ni s'alină
Când duși pe gânduri, vă privim.
Pe noi ne poartă al vieții val
Și nici nu știm: spre rău, spre bine.
Voi rămâneți în veci senine
In sfera voastră de cristal.
Prin neguri ale nopții reci
Noi suntem umbre trecătoare.
Voi, flacăra neperitoare
Din focul cel aprins de veci.

* * *

Multe s'ar mai putea spune analizând scrierile și personalitatea lui Ion Borgia, dar în această scurtă dare de seamă despre lucrările lui, am încercat să mă abțin dela orice apreciere prietenească; simt că am spus mai puțin decât ar fi trebuit și că Ion Borgia a fost cu mult mai mult decât apare din aceste rânduri.

Victor Stanciu.

Două cuvântări.

La înmormântarea mult regretatului profesor dela școala civilă de fete a Asociațiunii *Dr. Ion Borcia*, în 12 Martie n. 1912, s'au rostit din partea conducătorului serviciului divin și director al școalei «Asociațiunii» *Dr. Vasile Bologa* și din partea prezidentului «Asociațiunii» *Andrieu Bârseanu*, următoarele cuvântări:

I.

«Zilele omului ca o picătură de apă din mare, și ca un grăunț de năsip, așa sunt de pușini anii în ziua veacului». Inț. lui Sirah 18, 9.

Jalnici ascultători! Adâncă impresie șgudue sufletul nostru, când în lacrimi și durere ne vedem întruniți din nou în jurul unei jertfe din sânul neamului nostru, o jertfă duiosă, nici măcar bănuită mai înainte, ca să fie cu atât mai amară și sfășietoare.

Abia sunt zece zile de când însoțirăm cu lacrimi și jale pe unul din stâlpii societății noastre în cea mai de pe urmă a sa cale, pentruca astăzi să urmăm aceeaș cale cernită, pentru un alt frate al nostru, tinărul profesor *Dr. Ion Borcia*, un vrednic și distins muncitor pe terenul literelor și al învățământului public românesc.

Se pareă o indispoziție trecătoare suferința junelui bărbat, o răceală mai ușoară după o iarnă grea și aspră. Dar ne-am înșelat amar, căci peste șubredele combinații omenești, ghimpele morții i-a rupt firul vieții în floarea bărbăției și a activității sale rodnice și binefăcătoare.

Crud e când întră prin stejari
Năprasnica săcure
De-abate... copacii mari
Din falnica pădure!...

(V. Alecsandri).

Peste trei luni se vor împlini zece ani, de când s'a întors dela studiile sale universitare, în o vârstă fragedă de 22 de ani, laureat cu diploma doctoratului în filozofie: summa cum laude, dela universitatea din Lipsca, și a pășit pe cariera profesorală la școala civilă de fete a «Asociațiunii». Eră tinăr încă de vârstă dar cu calități morale și intelectuale de o înaltă erudiție, cum rar se dau cazuri în sânul tinerimei unui popor.

Cu neîntrecută râvnă și punctualitate exemplară incele munca sa devotată pe terenul învățământului. Și în acest spirit a continuat, demn și conștient, până la ultima sa răsufare.

Nu voiu încetă a mărturisi în toate zilele vieții mele și cu cea mai adâncă recunoștință, că întotdeauna lecțiile sale erau o adevărată sărbătoare, luminată și încălzită de văpaia științei sale profunde și bogate. Analizele sale literare și estetice, ținute la un nivel înalt al culturii moderne literare, cu povețele sale blânde și înțelepte, pătrunse de cele mai gingașe momente de educație morală și națională, vor fi o vecinică icoană de altar pentru ceice l-au ascultat, fie ca elevi, fie ca prieteni sau colegi.

Ideile lui și graiurile lui, izvorite din adâncul unei convingeri luminate și senine, erau limpezi ca cristalul. Erau ca un fagure de miere pentru tinerele mlădițe ale neamului nostru, pururea cuprinse în cadrele unei modestii nobile și obligătoare.

Pe terenul acțiunilor publice pentru promovarea educației și culturii poporului român, lucră cu însuflețire totdeauna între cei dintâi, inspirat și condus de cel mai sfânt ideal al poporului român. Icoana genialului nostru *Eminescu* ca bărbat de școală, zugrăvită de condeiuul său vrăjit, e un neprețuit mărgăritar în literatura noastră pedagogică. Și lucră cu zor, în vremea din urmă, ca secretarul secției școlare a «Asociațiunii», pentru... un vis neîmplinit, copil al suferinței — duioasa expresiune a poetului — de jalea cui ne-au răposat și moșii și părinții. Lucră din îndemnul unui sentiment comun, pentru organizarea secțiunii școlare într'o corporațiune deamă de «Asociațiunea» noastră, și mai pe sus, deamă de un stat profesoral conștiu de vocațiunea sa în sânul unui popor cu aspirațiuni culturale.

Dar pe fruntea sa senină au depus și Muzele o sărutare dulce, drept coroană pentru calitățile sale alese. După înseși cuvintele sale:

... din lumina veșnicelor stele,
C'o rază fu și fruntea lui incinsă!

Rezultatul acesteia au fost unele din cele mai gingașe versuri în literatura noastră, străbătute de sentimente nobile și calde.

O, și de acum toate acestea au încetat, căci graiul său a amuțit și condeiful său a obosit!

Nu mă sfiesc a mărturisi, că am plâns, nemângăiat am plâns, când m'am gândit la golul ce lasă în urma sa acest tinăr bărbat, îndeosebi la catedra sa dela școala «Asociațiunii».

Mare a putut fi taina durerii sale, să lase în lacrimi și în atâta jale: o mamă duioasă, soție gingașe cu care abia începuse o vieță senină, familiară, unchi și frați iubiți, colegi, prietini și elevi devotați, fără nici o mângăere, numai un lung suspin al durerii pentru vremuri neuitate.

O scumpă comoară de vieță sufletească, un scump izvor de bine și de lumină a apus pe nesimțite, fără vreme, în noianul tristei vecinicii.

Fatal joc al sorții! Crunt destin pentru cei buni și nobili!... Căci, «așa sunt de puțini anii în ziua veacului!»...

O, dormi în pace iubit coleg, însoțit de glasul durerii noastre. Dormi în pace suflet blând, suflet senin, căci noi, câtă vreme vom fi purtați încă de valurile acestei vieți, nu vom încetă a șopti duiosul tău nume cu neprețuitul tău souvenir ce ne lași și dincolo de mormânt.

*

Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea, întru adevărul tău, auzi-mă întru dreptatea ta. Nu cu iuțala mâinii Tale să ne cerți pe noi, căci cu inimă sdrobotită cădem cătră Tine, milă și iertare cerșind.

Doamne, fă loc de odihnă acestui chemat dela noi, acestui fiu înțelept, soț credincios, frate și prietin iubit, model de blândețe și de muncă stăruitoare în sânul poporului tău mult obidat de încercările grele ce îndură mereu, căci tu ești puterea și mărirea, acum și în veci, amin.

Dr. V. Bologa.

II.

Jalnică familie. Întristată adunare!

Cuprinși de adâncă durere, stăm abătuți în fața sicriului mut, care închide în sine rămășițele pământești ale aceluia, care a fost, până alaltăeri, de toți iubitul și stimatul *Ionel Borcia*. Jelim cu toții: tineri și bătrâni, bărbați și femei, rudenii și prietini, profesori, profesoare și eleve pe omul de bine și de-o gingășie de sentimente fără păreche, firea blândă și de-o armonie desăvârșită, caracterul firm, împreunat cu afabilitate înăscută, pe prietinel de nădejde în bine și în rău, pe bărbatul erudit, dar de o modestie neobicinuită, pe poetul de talent și pe cugetătorul adânc, pe profesorul devotat, cu un cuvânt: pe unul din cei mai aleși membri ai societății noastre.

A vorbi mai pe larg de *Ionel Borcia ca om* e de prisos. Ori cine și-l reamintește în clipele acestea dureroase, când ne pregătim a-i așeza rămășițele pământești în sânul rece al mormântului spre vecinică odihnă: cu trăsurile feței delicate și simpatice, aproape vecinic cu un zâmbet prietinos pe buzele-i frumos arcuite, cu glasul plăcut și domol, cu gestul măsurat și totdeauna firesc, cu ochii scânteietori de vioiciunea inteligenței, — își va da seama, că el eră însăși bunătatea și modestia personificate, că curățenia simțirii, vioiciunea minții, înălțimea cugetării și voința de a face bine se contopiau în sufletul lui în modul cel mai armonios.

Ca poet, *Ionel Borcia*, deși n'a lăsat după sine, în cursul scurtei sale vieți de abia 31 ani, pe cerul literaturii noastre naționale o dungă de lumină orbitoare, se distinge prin sinceritatea și gingășia simțirii, prin adâncimea cugetării, prin curățenia și plasticitatea limbii, prin armonia versului. Versurile sale, în care și-a dat la iveală sentimentele sale individuale și sentimentele neamului nenorocit, din care făcea parte, sunt însăși întruparea ființei sale sufletești, căci *Borcia* a fost același ca om și ca artist.

Și astăzi, când ne aflăm în fața sicriului lui și când întregă natura se pregătește la o nouă viață, fără de voie ne vine a întreba cu dânsul:

«Nu simți tu tremurând în toată firea
Fiorii cei dintâi de primăvară

Asemeni unui cântec, care 'ncearcă
Din adâncimi de suflet să răsară ?

Peri-va giulgiul morții de pe dealuri
Și culmile albastre se vor face
Și în curând de glasuri fără număr
Va învia această tristă pace».

Dar poetul rămâne mut la întrebarea noastră, căci, vai!, giulgiul morții s'a întins și asupra lui.

Ca profesor, Ionel Borcia a fost totdeauna un model de conștiințiositate și de devotament. Aceasta o cunoașteți D-Voastră mai bine decât mine, căci l-ați văzut lucrând în mijlocul D-Voastră timp de aproape 10 ani, de când a părăsit treptele Universității, până în zilele din urmă. El n'a privit nicicând dascălia de o meserie, pe urma căreia să poată trăi, ci de un apostolat, de cel mai nobil apostolat național. În ochii lui a strălucit totdeauna ca pildă acel mare dascăl român, ale cărui osăminte binecuvântate zac într'un sat din apropiere și în icoana căruia pare că-l vedem însuși pe mult regretatul răposat, când îl descrie astfel:

«Aicea e izvorul de-apă vie,
La care vin cu drag și se adapă...
Acum tăcere! Ora o să 'nceapă
Și așteptatul trebuie să vie.

Cu câtă dragoste îi sorb din gură
Cuvintele ca fagurul de miere...
Pe strade-i larmă, sgomot de trăsură...

Dar în tăcuta, scunda încăpere
Un om vestește sfânta 'nvățătură...
Proroc al ceasului de înviere!»

Ce a fost Ionel Borcia *afară de școală*, în societatea, în mijlocul căreia s'a desfășurat prea scurta sa viață, încă nu e de lipsă s'o spun eu. O știu mai bine decât mine toți aceia, cari au fost de față la conferențele publice ținute de dânsul și în care conferențe înțelegerea deplină a materiei se împreună cu limpezimea expunerii și cu frumusețea graiului; o știu membrii «Asociațiunii», în comitetul căreia fusese ales în timpul din urmă și în a cărei secție școlară îngrijă cu atâta devotament de înfirișarea unei bune Biblioteci a tineretului; o știu toți aceia, cari au luat parte la adunarea generală a

Societății pentru fond de teatru din a. 1905, cu prilejul căreia a ținut un luminos discurs despre Eminescu și problema noastră teatrală. — Cu un cuvânt: Ionel Borcia «n'a ținut ascunsă sub obroc» lumina minții sale, — ca să vorbesc cu Scriptura, — ci a întrebuițat-o, ori și când i s'a dat prilej, spre luminarea și înaintarea neamului nostru românesc.

Iar' ce au pierdut într'insul prietinii săi și mult cercata sa familie, să nu cereți dela mine a o spune, că n'aș voi să scormonesc răni și așa prea cumplite.

Lacrimile, ce le văd tremurând în ochii tuturor, sunt dovada cea mai elocentă a durerii, ce o simțim cu toții în aceste jalnice clipite. Ele nu sunt numai rodul durerii, de care ne simțim cuprinși de obicei la întâmplări așa de triste, ci sunt totodată prinosul recunoștinții noastre pentru omul vrednic, cinstit și bun, ce a plecat așa de curând dintre noi.

Și ca să vorbesc iarăși cu cuvintele scumpului decedat :

«Pe cine-l plâng astfel de stropi când moare,
Aprins-a candelă, ce nu se stânge,
Ci luminează'n zile viitoare!»

Dormi în pace, iubitul nostru Ionel!... Icoana ta blândă ne va împreună totdeauna sufletele și ne va aduce aminte, în frământările acestei vieți trecătoare, de tot ce este nobil, frumos și drept.

Amintirea ta va fi în veci binecuvântată.

Andrei Bârseanu.

Plan de învățământ

pentru școala civilă de fete cu internat și drept de publicitate a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, stabilit în sensul §. 6 din statutul de organizare al școalei, conform noului plan de învățământ al ministerului regesc de culte și instrucțiune publică din 20 Maiu 1908, Nr. 40483.

I. Obiecte ordinare.

I. Religiunea.

(În fiecare clasă câte 2 ore pe săptămână.)

Religiunea se va predă după planul stabilit de autoritățile confesionale.

II. Limba română.

Scopul: a) Elevele să știe vorbi și scrie bine românește;
b) să cunoască cele mai însemnate opere ale literaturii române.

Clasa I.

(4 sau 5 ore pe săptămână.*)

a) *Lectură. 1. Proză:* Povești și legende populare. Descripțiuni din geografia patriei și schițe din viața poporului român. Icoane din istoria poporului român. Scurte povestiri.

2. *Poezii:* narative și descriptive de *Eminescu* (d. p. *Revedere*, *Somnoroase păsărele*); de *Alecsandri* (d. p. *Oaspeții primăverii*, *Sfârșit de toamnă*, *Înșiră-te Mărgărite*); de *Coșbuc* (d. p. *Armingenii*, *Nunta în codru*); de *Goga* (d. p. *Pace*, *Dimineața*). *Doine și Balade populare* (d. p. *Chiruța*, *Calul Radului* din Colecțiunea *Iarnik-Bârseanu*; *Șalga*, *Inelul și Năframa*, *Mogoș Vornicul*, *Movila lui Burcel*, *Doină, doină*, cântec dulce din Colecțiunea *V. Alecsandri*).

*) Dacă împrejurările reclamă, numărul orelor de limba română sau de limba maghiară se poate spori, la clasa I și II-a, cu câte o oră pe săptămână.

Cetire corectă; analiza bucăților de cetire cu privire la cuprins și formă; povestirea cuprinsului; memorizare și recitare de poezii.

b) *Gramatică*. Propoziția simplă și părțile ei; deosebirea între propoziția principală și secundară. Morfologia pe baza sintaxei; elementele foneticii, ortografia.

c) *Compoziții*. La două săptămâni o compoziție în clasă, pentru care elevele vor fi pregătite de mai înainte. Pentru deprinderea ortografiei: copiere, dictando, scriere din memorie. Reproducerea cuprinsului povestirilor mai scurte cetite și analizate. Mici compuneri din cercul de experiență al elevelor (în semestrul al II-lea).

Clasa II.

(4 sau 5 ore pe săptămână.)

a) *Lectură*. 1. *Proză*: Descripțiuni din geografia patriei și schițe din viața poporului român. Icoane din istoria poporului român. Povestiri mai scurte.

2. *Poezii*: lirice și epice mai mici de *Alecsandri* (d. p. Rodica, Concertul în luncă, Dor de călătorie); de *Alexandrescu* (d. p. Șoarecele și pisica, Cânele soldatului); de *Eminescu* (d. p. Ce te legeni codrule, La mijloc de codru des); de *Coșbuc* (d. p. Nunta Zamfirii, Iarna pe uliță, Gazel, Trei Doamne!); de *Matilda Cugler-Poni* (d. p. Ochii mamei mele); de *St. O. Iosif* (d. p. Frumoasa Irină, Secerișul, Ielele). *Legende, Balade și Cântece populare*, (d. p. Miorița, Mănăstirea Argeșului, Turturica din Colecțiunea V. *Alecsandri*; Mult mă 'ntreabă inima, Pică frunza de pe nuc, Așa-mi vine câte odată, Creșteți flori cât gardurile din Colecțiunea *Iarnik-Bârseanu*).

Cetirea și analiza pieselor ca la clasa I-a. Memorizare și recitare de poezii.

b) *Gramatică*. Propoziția compusă, topica, formarea cuvintelor; culegere de cuvinte sinonime pe baza lecturii.

c) *Compoziții*. La două săptămâni o compoziție în clasă. Obiectul compozițiilor: continuare cu deprinderile de ortografie, scurte povestiri și descrieri din cercul de experiență al elevelor, reproducere după piese cetite și analizate.

Clasa III.

(4 ore pe săptămână.)

a) *Lectură*. 1. *Proză*: Piese de citire potrivite pentru cunoașterea genurilor prozei (descripțiune, povestire, meditațiune, discurs, epistolă) de *Aleksandri* (d. p. Borsecul pe la 1840, din Călătorie în Africa, Vasile Porojanu); de *A. Odobescu* (d. p. Ioana Darc, fecioara din Orleans); de *Mihail Kogălniceanu* (d. p. Scrisoare de felicitare către Tatăl său); de *I. Creangă* (d. p. Amintiri din copilărie); de *I. Slavici* (d. p. Piramidele, Babilonul și Niniva, Troia); de *Delavrancea* (d. p. Bunicul, Bunica); de *Carmen Sylva* (d. p. Puiul); de *N. Gane* (d. p. Stejarul din Borzești, Astronomul și Doftorul); de *C. Sandu-Aldea* (d. p. Datoria, La goană, Doi călărași); de *M. Sadoveanu* (d. p. Vestitorii, În pădurea Petrișorului); de *George Lazar* (d. p. Precuvântare din «Povătuitorul tinerimii» tipărit la Buda în anul 1826); de *Timoteiu Cipariu* (d. p. Puterea de viață a națiunii române).

2. *Poezii*: de Bolintineanu (d. p. Muma lui Ștefan cel Mare); de *Aleksandri* (d. p. Peneș Curcanul, Frații Jderi, Hodja Murad Pașa, Plugul blăstămat, Ana Doamna); de *Ēminescu* (d. p. Baiazid și Mircea, Invierea, Răsărit de lună); de *Coșbuc* (d. p. O scrisoare dela Muselim-Selo, Seara la saț, Crăciunul în tabără); de *St. O. Iosif* (d. p. Novăceștii). Memorizare și recitare de poezii.

Elevete vor ceti acasă: *Aleksandru Lăpușneanu* de *C. Negruzzi*; *Istoria unui galben* de *Aleksandri*; *Mihnea Vodă cel Rău și Doamna Chiajna* de *A. Odobescu*; *Poveștile Peleşului* de *Carmen Sylva*; *Povestea unei coroane de oțel* de *G. Coșbuc*; *Viața la țară* de *D. Zamfirescu*.

b) *Gramatică*. Rezumarea cunoștințelor gramaticale câștigate mai înainte.

c) În legătură cu piesele de citire și cu compozițiile se vor da *explicații de stilistică*, stăruindu-se îndeosebi asupra stilului românesc bun și apropiat de graiul poporului. Cu prilejul cetirii poeziilor se vor da *explicații de versificațiune*.

d) *Compoziții*. La două săptămâni o compoziție în clasă. Descreri ușoare (din cercul de experiență al elevete), povestiri (în legătură cu lectura), epistole. La pregătirea elevete pentru compoziții să se dea totodată îndrumări și pentru dispoziția

corectă a compunerilor. Acte din viața practică (cont, chitanță, certificat, revers, obligație, petiție). Continuare cu deprinderile de ortografie.

Clasa IV.

(4 ore pe săptămână.)

a) *Lectură*. 1. *Proză*: Narațiuni istorice și descrieri de caractere. (Decebal și Traian de *A. Vlăhuță*; Doamna Despina-Milița de *N. Iorga*; Ștefan cel Mare de *Gr. Ureche*; Despot Vodă de *Miron Costin*; din O samă de cuvinte de *I. Neculce*; Caracterizarea lui Eminescu, Progresul adevărului de *T. Maiorescu*.

2. *Poezii*. Pentru cunoașterea genurilor poetice: Bolintineanu, Sihleanu, Mureșianu, Alexandrescu, Alecsandri, Eminescu, Veronica Micle, Lucreția Suci. Din poezii mai noi d. p. Brațele Mamei de *Carmen Sylva*; Doina de *G. Coșbuc*; La icoană de *A. Vlăhuță*; Idilă de *Maria Cunțan*; De cântece Parisu-î plin de *St. O. Iosif*; Asfințit de *O. Goga*.

Memorizare și recitare de poezii.

Elevele vor citi acasă: Cum am învățat eu românește de *C. Negruzzi*; Cetatea Neamțului, Despot-Vodă de *V. Alecsandri*; Șoimii de *M. Sadoveanu*; Moș Ion Roată de *I. Creangă*; Cuvinte sufletești de *Carmen Sylva*; Din zile mari de *St. O. Iosif*.

b) *Gramatică*. Cunoștințele gramaticale se vor îmbogăți mereu.

c) În legătură cu poeziile citite se vor da *explicații din poetică*. În semestrul al II-lea scurtă apreciere și caracterizare a celor mai însemnați scriitori români din timpul mai nou (dela 1821).

d) *Compoziții*. La două săptămâni o compoziție în clasă. În semestrul al II-lea elevele pot să lucreze 2—3 compoziții acasă. Obiectul compozițiilor ca la clasa III-a.

III. Limba maghiară.

Scopul: a) Elevele să știe vorbi și scrie în limba maghiară;

b) să cunoască cele mai însemnate opere ale literaturii maghiare.

Clasa I.

(4 sau 5 ore pe săptămână.)

a) *Lectură*. 1. *Proză*: Povești populare și legende naționale. Descripțiuni din geografia patriei și schițe din viața poporului maghiar. Icoane din istoria poporului maghiar. Scurte povestiri.

2. *Poezii*: narative și descriptive de *Petőfi* (d. p. părți din János Vitéz, Három fiú, A Tisza, Téli világ); de *Arany* (d. p. Both bajnok özvegye, Szibinyáni Jank); de *Tompa* (d. p. Én, A jávorfáról, A pók versenye); de *Paul Gyulai* (d. p. Hadnagy uram, Éji látogatás, gyermekmesék). *Balade populare* (Fogarasi István, Boriska, Iulia szép leány).

Cetire corectă, analiza bucăților de cetire cu privire la cuprins și formă; povestirea cuprinsului; memorizare și recitare de poezii.

b) *Gramatică*. Propoziția simplă și părțile ei; deosebirea între propoziția principală și secundară. Morfologia pe baza sintaxei; elementele foneticii, ortografia.

c) *Teme*. La două săptămâni o temă în clasă, pentru care elevele vor fi pregătite de mai înainte. Pentru deprinderea ortografiei: copiere, dictando, scriere din memorie. Reproducerea cuprinsului povestirilor mai scurte cetite și analizate. Mici compuneri din cercul de experiență al elevelor (în semestrul al II-lea).

Clasa II.

(4 sau 5 ore pe săptămână.)

a) *Lectură*. 1. *Proză*: Descripțiuni din geografia patriei și schițe din viața poporului maghiar. Icoane din istoria poporului maghiar. Povestiri mai scurte.

2. *Poezii*: lirice și epice mai mici de *Mihail Vörösmarty* (d. p. A szegény asszony könyve, Az anyátlan leányka); de *Petőfi* (d. p. A puszta télen, A jó öreg korcsmáros, Falu végén kurta kocsmá..., A vándor legény); de *Arany* (d. p. Rozgonyiné, A fülemile, A gyermek és a szivárvány); de *Mihail Tompa* (d. p. Az ibolya álmai, Szuhai Mátyás). Romante și Balade populare (d. p. Amott kerekedik..., Megöltek egy legényt..., Esztergom megvétele).

Cetirea și analiza pieselor ca la clasa I-a. Memorizare și recitare de poezii.

b) *Gramatică*. Propoziția compusă, topica, formarea cuvintelor; culegere de cuvinte sinonime pe baza lecturii.

c) *Teme*. La două săptămâni o temă în clasă. Obiectul temelor: continuare cu deprinderile de ortografie, scurte povestiri și descrieri din cercul de experiență al elevelor, reproducere după piese citite și analizate.

Clasa III.

(4 ore pe săptămână.)

a) *Lectură*. 1. *Proză*: Piese de citire potrivite pentru cunoașterea genurilor prozei (descripțiune, povestire, meditațiune, discurs, epistolă) de *Jókai Mór* (descripțiune d. p. Magyarhoni szépségeiből; schiță, povestire mai mică: (d. p. Melyiket a kilenc közül?); de b. *Iosif Eötvös* (d. p. Körösi Csoma Sándorról mondott beszédéből); de *Francisc Kölcsey* (d. p. Mohácsból); de *Ludovic Kossuth* (d. p. «Erdély és unio, egység a magyarnak» című buzdító beszéd); de *Francisc Deák* (d. p. Levél Vörösmarty Ilonához); de *Adalbert Apponyi* (Levél március 15-ről); de *Mikes* din Törökországi Levelek (d. p. Rákóczi betegségéről és haláláról szóló levelek, az utolsó levél).

2. *Poezii*: de *Vörösmarty* (d. p. Szép Ilonka); de *Petőfi* (d. p. Arany Iánoshoz, Rab orozslán, Szülőföldemen); de *Arany* (d. p. Hamis tanu, Szent László füve); de *Tompa* (d. p. Levél egy anyához); de *Garay* (d. p. Az obsitos). Cântece naționale de *Kölcsey*, *Vörösmarty*, *Petőfi*. Memorizare și recitare de poezii.

Elevete vor citi acasă: Toldi de *Arany*; A kedves atyafiak sau A nagyenyedi két fűzfa de *Jókai*; Mátyás diák de *Carol Kisfaludy*; Népies rajzok (d. p. A néhai bárány, A kis csizmak, A ló, A báránka és a nyúl) de *Coloman Mikszáth*.

b) *Gramatică*. Rezumarea cunoștințelor gramaticale câștigate mai înainte.

c) În legătură cu piesele de citire și cu lucrările în scris se vor da *explicații din stilistică*, stăruindu-se îndeosebi asupra stilului maghiar bun și apropiat de graiul poporal. Cu prilejul citirii poeziilor se vor da *explicații de versificațiune*.

d) *Teme*. La două săptămâni o temă în clasă. Descrieri ușoare (din cercul de experiență al elevelor), povestiri (în legătură cu lectura), epistole. La pregătirea elevelor pentru teme

să se dea totdeauna îndrumări și pentru dispoziția corectă a compunerilor. Acte din viața practică (cont, chitanță, certificat, revers, obligație, petiție). Continuare cu deprinderile de ortografie.

Clasa IV.

(4 ore pe săptămână.)

a) *Lectură*. 1. *Proză*: Narațiuni istorice și descrieri de caractere. (Zrinyi Ilona de *Horváth*; Széchenyi arcképe de *Sigismund Keményi*. De încheere: Levél a szépről de *Fr. Salamon*.)

b) *Poezii*. Pentru cunoașterea genurilor poetice: Berzsenyi, Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi, Tompa, Arany. Cserhalom de *Vörösmarty* și Bujdosók de *Francisc Herczeg*. Din poezii mai noi: d. p. Mária de *Mihail Szabolcska*, Egy szív de *Iosif Kiss*, A fecskéfészek de *Andor Kozma*, Rákóczi temetése de *Iulius Vargha*.

Memorizare și recitare de poezii.

Elevele vor citi acasă: Toldi estéje de *Arany*, Az új földesúr de *Jókai*.

b) *Gramatică*. Cunoștințele gramaticale se vor îmbogăți mereu.

c) În legătură cu poeziile citite se vor da *explicații din poetică*. În semestrul al II-lea scurtă apreciere și caracterizare a celor mai însemnați scriitori maghiari din timpul mai nou (dela 1820).

d) *Teme*. La două săptămâni o temă în clasă. În semestrul al II-lea elevele pot să lucreze 2—3 teme acasă. Obiectul temelor ca la clasa III-a.

Notă. Cu privire la extensiunea materialului de învățământ din limba maghiară, fiindcă aceasta nu e limba maternă a elevilor, se admite o reducere corăspunzătoare în fiecare clasă, din motive pedagogice, potrivit gradului de pregătire al elevilor.

IV. Limba germană.

Scopul: Elevele să se deprindă a vorbi limba germană și a înțelege texte germane ușoare.

Notă. Cu elevele care sunt începătoare la limba germană, se vor face lecțiile, după trebuință, deosebit de cele mai înaintate, în grupuri de cel mult douăzeci, întrebându-se îndeosebi metoda directă. Planul de învățământ ce urmează stabilește materia care trebuie să se ia cu începătoarele, dela cele mai înaintate se va pretinde mai mult în ce privește bucățile de citire și temele.

Clasa I. 2 ore pe săptămână.

Clasa II. 3 ore pe săptămână.

a) *Lecțiile prime.* În cele dintâi lecții de limba germană, profesorul se va sili să familiarizeze auzul și organul vorbirii elevelor cu sunetele limbii germane. Va roști cu glas tare numirile obiectelor ce se găsesc în cercul de observație al elevelor, deci în școală, și va deprinde aceste cuvinte-model întâi cu elevele mai bune, pe urmă și cu celelalte. Astfel elevele vor învăța, în acelaș timp, pronunțarea, accentuarea și un număr de cuvinte și vor exercita deopotrivă urechia și organul vorbirii.

Dupăce s'au familiarizat puțin cu sunetele limbii vorbite, urmează să se învețe scrierea acestor sunete și cetirea. Profesorul va scrie cuvintele învățate pe tablă, iar elevele le vor ceti de pe tablă și le vor copia în caiete, și anume la început cu litere latine. Și la cetirea cu litere tipărite se vor întrebuița, la început, numai cuvinte pe care elevele le-au învățat deja în mod direct.

b) *Lectură.* Cele dintâi bucăți de cetire pot fi mici poezii de următorul cuprins: școala și casa, trupul omului; animalele domestice, grădina, câmpul, pădurea, satul, orașul; împărțirea timpului în ceasuri, zile, luni și anotimpuri; familia, hrana, îmbrăcămintea. Apoi pot urmă mici istorioare, povești, versuri pentru copii (și de rost).

Spre a evita greutatea de limbă, să fie și materialul acestor piese, după putință, înrudit cu materialul învățat pe cale directă.

c) *Conversație:* Conversația se va face parte în legătură cu învățământul intuitiv, direct sau mijlocit prin icoane colorate, parte repetându-se în formă de întrebări și răspunsuri piesele cetite. Scopul conversației este a deprinde cuvintele și formele de flexiune învățate și a desvoltă abilitatea vorbirii.

d) *Gramatică.* Părțile propoziției simple. Părțile principale ale morfologiei: declinarea; compararea; indicativul verbelor ajutătoare, al verbelor cu vocală variabilă și invariabilă, în formele simple și compuse; pronumele și prepozițiile cele mai obicinuite; adverbe. Exerciții de ortografie.

Notă. Fiindcă scopul este învățarea limbii și nu a gramaticii, nu este permis a urmă cu severitate ordinea sistemului gramatical, ci trebuie

să se predea elevelor cât mai îngrabă toate cunoștințele de limbă cu ajutorul cărora pot să formeze propoziții simple, să accentueze corect, într'un cuvânt să se deprindă a vorbi. Se vor predă numai atâtea forme nouă în acelaș timp câte se pot deprinde imediat, ceea ce pretinde dese repetiții și rezumări.

e) Teme. După ce s'a învățat scrierea și citirea, la două săptămâni o temă în clasă. La început, copiere, construire de propoziții, transformări de piese citite (din singular în plural, din timpul prezent în timpul trecut), dictando, scriere din memorie, pe urmă scurte descrieri și povestiri, pe baza unei pregătiri îngrijite.

Clasa III. 3 ore pe săptămână.

Clasa IV. 2 ore pe săptămână.

a) Lectură. Bucățile de citire vor fi, pe de-o parte, și de aici înainte scurte descrieri și povestiri în legătură cu învățământul intuitiv (despre cele patru anotimpuri; jocuri de copii; întâmplări din viața școlară; scrisori despre excursiuni și călătorii; ocupațiile casnice; meserii; explicarea măsurilor și a monetelor etc.), pe de altă parte, basme, mituri, scurte povestiri didactice și istorice, pe urmă descrieri geografice, poezii epice și lirice mai scurte (Goethe, Heine, Hoffmann v. Fallersleben, Uhland, Vogl). Se vor memoriza și recita poezii potrivite (cântece populare). (Cetirii și pronunțării corecte trebuie să se dea neconținut atenție deosebită).

b) Conversație: Ca la clasa I-a și II-a.

c) Gramatică. Modul conjunctiv, pasivul. Raportul verbelor și adjectivelor. Topica propozițiilor secundare, contragerea lor. Formarea cuvintelor. Culegeri de cuvinte sinonime, pe baza lecturii.

Notă. Și la aceste două clase, se vor învăța, în acelaș timp, numai atâtea forme nouă de limbă câte se pot deprinde cu înlesnire. Pentru ca elevele să fie întotdeauna orientate, se vor face dese repetiții și rezumări.

d) Teme. La două săptămâni o temă în clasă. Pentru deprinderea ortografiei: dictando, construire de propoziții, transformări, scurte povestiri, scrisori, traduceri ușoare din românește în nemțește în legătură cu exercițiile de conversație și cu lectura.

V. Istorie.

Scopul: Cunoaşterea istoriei Ungariei, în legătură cu evenimentele mai însemnate din istoria universală.

Învăţământul va da deosebită atenţie caracterizării epocelor principale, culturii, stărilor sociale, şi în cadrele acestora situaţiei femeii.

Clasa I—II.

Piese de citire din istoria Ungariei. (Vezi planul de învăţământ pentru limba română şi limba maghiară).

Clasa III.

(2 ore pe săptămână.)

Ca introducere o privire scurtă — cam 10 ore — asupra istoriei evului vechiu şi mediu până la descălecarea Maghiarilor. Istoria Ungariei până la dezastrul dela Mohács.

Din Istoria universală, în legătură cu istoria Ungariei şi întreşându-se în expunerea acesteia: luptele dintre papi şi împăraţi; — războaiele cruciate (ordinile călugăreşti şi cavalerismul); — oraşele şi cu deosebire oraşele-state italiene dela sfârşitul evului mediu.

Clasa IV.

(3 ore pe săptămână.)

Istoria Ungariei dela dezastrul dela Mohács până în prezent.

Din istoria universală în legătură cu istoria Ungariei şi întreşându-se în predarea acesteia:

Descoperirile geografice; — înflorirea artelor în epoca renaşterii; reformaţiunea; — domnia universală a casei de Habsburg (Carol V, Filip II); — războiul de 30 ani; — Ludovic XIV şi cultura franceză; — revoluţia franceză şi Napoleon; — prefacerea vieţii economice în prima jumătate a secolului XIX.

De încheiere: Constituţia Ungariei, cu expunerea sumară a momentelor celor mai importante şi neapărat trebuincioase.

VI. Geografie.

Scopul: Cunoaşterea raporturilor naturale ale pământului şi, pe baza acestora, şi a stărilor actuale politice, economice şi culturale ale ţărilor şi popoarelor mai însemnate, şi cu deosebire ale patriei noastre.

Clasa I.

(2 ore pe săptămână.)

Drept introducere: Cunoștințe elementare din geografie, intru cât e posibil pe baza intuiției.

Geografia Ungariei cu deosebită considerare la raporturile naturale stabile.

Clasa II.

(2 ore pe săptămână.)

Țările și popoarele Europei (Austria mai amănunțit).

Geografia Asiei în general, cu relevarea țărilor și coloniilor mai însemnate.

Clasa III.

(2 ore pe săptămână.)

Geografia celorlalte continente în general, cu indicarea țărilor și coloniilor mai însemnate.

Privire generală asupra geografiei Ungariei, cu specială considerare la starea actuală a administrației, economiei publice și a culturii.

Notă. În legătură cu învățământul elevele vor învăța a folosi hărțile și se vor deprinde totodată a face simple schițe de harte șematice.

VII. Zoologie și Botanică.

Scopul: Orientare cu privire la cele mai însemnate proprietăți exterioare și fenomene biologice ale animalelor și plantelor. Cunoașterea singuraticelor tipuri de animale și plante, care au însemnătate mai mare și pentru vieța practică.

Clasa I.

(3 ore pe săptămână.)

In lunile de toamnă: Se vor prezenta și descrie produsele și poamele folositoare în economia casei, se va arăta modul de întrebuințare a lor și se va face cunoscută prin intuiție sămânța și încolțirea.

Toamna și iarna: Pe baza intuiției se va descrie câte un tip caracteristic din singuraticele grupuri mai însemnate și mai mari ale animalelor vertebrate cu deosebită considerație la înfățișarea exterioară și la însușirile biologice caracteristice.

Primăvara și vara: Se vor face cunoscute prin intuiție directă unele plante, care se folosesc mai des în economia de casă sau sunt mai răspândite în ținutul unde se află școala,

De încheiere se vor grupa notele exterioare ale plantelor studiate.

Clasa II.

(2 ore pe săptămână.)

In lunile de toamnă: Se vor face cunoscute prin intuiție câteva plante, îndeosebi plante lemnoase, care înfloresc sau rodesc toamna.

Toamna și iarna: Pe baza intuiției se va descrie câte un tip mai caracteristic din grupurile mai însemnate ale animalelor vertebrate cu deosebită considerație la înfățișarea exterioară și la însușirile biologice caracteristice (arătându-se folosul sau stricăciunea ce o fac). Se pot aminti și unele animale din alte țări, fie pentru comparație, fie pentru aprecierea însemnătății lor în economia de casă, de câmp și în industrie. De încheiere animalele cunoscute se vor grupa după însușirile lor biologice, eventual după înrudire.

Primăvara și vara: Numărul plantelor studiate se va întregi prin intuiția directă a plantelor care au însemnătate sau în economia de casă, sau pentru cultivarea în masă, sau pentru felul lor de traiu specific (neghina, bureții, straiul broaștei). În cursul predării se pot aminti și alte asemenea plante mai însemnate din patrie sau din alte țări. De încheiere se vor rezuma părțile plantelor și se va arăta menirea lor în viața vegetală (nutrirea prin rădăcini, funcțiunea frunzelor la nutriție (asimilare) și la evaporare, felul respirației, polenizare, felul de răspândire a fructului și a seminței), eventual se va arăta în mod practic la câteva exemplare aplicarea sistemului lui Linné.

Elevii vor face herbariu cu plantele învățate, încât și le pot colecta.

Notă. Impărțirea după anotimpuri a materialului de învățământ în clasa I-a și II-a, servește numai spre orientare și se poate modifica după împrejurările locale.

VIII. Chimie și Mineralogie.

Scopul: Pe baza experimentelor, explicarea proceselor chimice mai simple, care se petrec în natură și în economia de casă, pe urmă cunoașterea prin intuiție a celor mai răspândite și mai însemnate minerale.

Clasa III.

(3 ore pe săptămână.)

Corpuri solide, lichide și gazoase. Influența căldurii asupra stării de agregare a corpurilor (topire, înghețare, evaporare, condensarea vaporilor). Fierberea și vaporizarea apei. Apa ca dizolvator, soluțiune saturată, cristalizațiune. Părțile constitutive ale apei: hidrogen, oxigen. Ardere în oxigen. Ardere în aer. Părțile constitutive ale aerului. Carbon, dioxid de carbon, oxid de carbon, hidrat de carbon (gazul de luminat). Respirația. Amestec, combinațiune, element. Sulfur, dioxid de sulfur (decolorare). Fosfor și chibrite. Clor și înălbire. Acide (acid clorhidric, acid sulfuric); Baze (leșie de kalium și leșie de natriu, var ars și stins); Săruri. Sarea comună, salitră, salpetru, salmiac (amoniac). Calciu, cuarț, siliciu. Lut, porcelan, sticlă (aluminium). Metalele grele mai însemnate, mineraiurile și aliagele lor.

Câteva roce mai însemnate. Schimbarea suprafeței pământului, factorii acestei schimbări (apa, aerul, influență vulcanică).

Nutrirea plantelor (asimilarea). Amidon, zahăr, celuloză (hârtia). Fermentație, beuturi alcoolice; oțet; acid lactic. Acide organice. Grăsimi; glicerină (săpun, luminare). Materii colorante. Alcaloide. Albumine. De încheiere recapitularea materiilor nutritive învățate și conservarea alimentelor.

IX. Fizică.

Scopul: Cunoașterea fenomenelor și legilor mai importante ale fizicii prin intuiție și experiment.

Clasa IV.

(3 ore pe săptămână.)

Mișcarea uniformă. Căderea liberă și mișcarea corpului aruncat. Greutatea corpului. Cântarul (cumpăna). Echilibrul. Puterea și lucrul. Unitatea de lucru (kilogrametrul). Mașinile simple. Mișcarea pendulară, ciasornicul cu pendul. Mișcarea de rotație și de revoluție. Piedecile mișcării (frecarea și rezistența mediului).

Apăsarea lichidelor. Vasele comunicatoare. Legea lui Archimede. Plutirea (înotarea). Măsurarea greutateii specifice.

Experimentul lui Toricelli, barometrul. Tidva, sifonul, pompa aspiratoare, mașina pneumatică, pompa de foc, Balonul.

Schimbarea volumului prin căldură. Termometrul. Conducibilitatea și radierea căldurii. Incălzitul și ventilația. Curentele maritime și atmosferice cauzate de căldură. Vaporii nesaturanți și saturanți. Depresiuni atmosferice. Mașina cu vaporii.

Producerea, răspândirea, reflexiunea, înălțimea sunetului. Instrumente muzicale. Rezonanța. Urechia și auzul.

Răspândirea luminii: umbra. Reflexiunea luminii și oglinzile. Frângerea luminii: lințele, dispersiunea, culoarea corpurilor. Camera obscură. Ochiul și vederea. Aparat de proiecțiune. Microscopul și telescopul. Fotografierea.

Magnetul natural și artificial și însușirile lor. Busola.

Producerea electricității prin frecare, felurile electricității. Electroscopul. Influența electrică. Mașina electrică de frecare. Scânteia electrică. Butelia de Leyda și bateria electrică. Electricitatea atmosferică. Paratrâznetul.

Producerea curentului electric (elementele Daniell și Leclanché) și efectele lui. Galvanoplastia. Electromagnetul. Soneria electrică. Telegraful. Curentul de inducție. Telefonul. Microfonul. Tramvaiul electric și lumina electrică.

Noțiuni elementare de geografie astronomică și fizică.

X. Cunoștințe de Biologie și Igienă.

Scopul: Elevele să cunoască, pe baza cunoștințelor despre corpul omenesc, măsurile și mijloacele privitoare la păstrarea și îngrijirea sănătății individului și a familiei.

Clasa IV.

(2 ore pe săptămână.)

I. Cunoașterea corpului omenesc pe baza intuiției. Celulele, ca elemente constitutive ale ființelor organice, funcțiunile vitale ale celulelor. — Organele mișcării: oasele și musculatura. Pielea și membranele mucoase. — Organele nutririi: canalul digestiv, sânge și limfă și circulațiunea acestora. Respirațiunea, cu organul vorbirii. — Simțirea și organele sensurilor; sistemul nervos central (cerebrospinal). — Omul la diferite etăți; durata vieții.

II. Cunoștințe privitoare la conservarea sănătății. Necesitatea și scopul nutririi. Substanțele nutritoare și alimentele. Diferitele alimente de proveniență animalică, vegetală și mine-

rală, precum și materiile de agrement și influența lor asupra sănătății omului. Falsificarea lor.

Pregătirea nutremântului acomodat etății diferite, cu deosebită considerare la nutrirea copiilor în anul prim și după aceea. Cantitatea și calitatea mulțămitoare a nutremântului. Necesitatea nutririi mixte, importanța alimentelor proaspete. Utensiliile pentru mâncare.

Importanța *locuinței* și influența ei asupra sănătății. Terenul, clădirea și întocmirea casei de locuit: alegerea locuinței. Curățirea, aerisirea, încălzirea, luminarea naturală și artificială a locuinței.

Imbrăcămintea, cu privire la timp. Influența diferitelor materii și feluri de îmbrăcăminte asupra sănătății (corsetarea exagerată și prea timpurie, păpuci (ghete) răi, haine strâmte, etc.)

Desvoltarea și îngrijirea corpului la diferitele etăți, mai ales în copilărie, cu considerare la funcțiunea pielii, musculaturii, a sensurilor și a creierului. Paralelă între lucrarea fizică și intelectuală. Odihnă, distracție și somn.

III. Apărarea contra boalelor. Cauzele boalelor: ereditare și predispoziție, încordare prea mare, răcire, boale molipsitoare, accidente, otrăviri. Imbolnăviri ce provin din unele ocupațiuni, cu deosebită considerare la lucrul femeii.

Cauza (bacterii și infuzorii) boalelor molipsitoare și răspândirea lor în legătură cu unele boale molipsitoare mai însemnate, cu deosebită considerare la cele ce se ivesc în copilărie. Lupta contra boalelor molipsitoare.

Îngrijirea bolnavului, îndeosebi îngrijirea copilului bolnav și chemarea femeii în această privință. Șarlatania. Folosul și necesitatea spitalelor, etc.

Accidentele și răniile în viața de toate zilele, cu deosebire în copilărie. Otrăvirile mai obicinuite (mai pe larg otrăvirea cu alcool și tabac). Evitarea accidentelor și otrăvirilor și primul ajutor. Farmacia de casă.

XI. Cunoștințe privitoare la Economia de casă și la Educație.

Scopul: Elevele vor învăța — prin conversație — care sunt datorințele femeii cu privire la economia de casă și la creșterea copiilor.

Clasa IV.

(3 ore pe săptămână.)

Cunoștințe din economia de casă. Casa și familia. — Intocmirea gospodăriei. Averea și venitele. Cheltuelile și bugetul. Valoarea materială, intelectuală și morală a activității casnice a femeii.

Locuința. Alegerea, împărțirea, aranjarea, curățenia și înfrumusețarea locuinței. Localitățile laterale: odaia servitorilor, bucătăria, cămara, pivnița, podul ș. a. Grădina (eventual lucrări mai ușoare în grădină). Vase și unelte de casă. — Încălzitul și luminatul din punct de vedere economic.

Alimentarea. Valoarea, cantitatea, gătitura bună și gustoasă a bucatelor (încât se poate în practică). Ordinea bucatelor (menu), servirea mâncărilor, servirea la masă. Piața. Procurarea și conservarea alimentelor.

Îmbrăcămintea. Hainele. Rufe. Procurarea, gătitura și crușarea îmbrăcămintei din punct de vedere economic și estetic. Spălatul și călcatul.

Crușare în economie (timp, bani, hrană, îmbrăcămintă) și cumpăt în distracții. — Împărțirea lucrului în familie. — Servitorii și zilerii.

Cunoștințe privitoare la educație. Principiile educației fizice. Munca și odihna. Recreare și distracție. Jocul. — Mijloace de instrucție în familie: povești, lectură, conversație. — Problemele educației morale: sădirea și cultivarea virtuților sânguinței, simțului de datorie, iubirii de adevăr și supunerii, în sfârșit a sentimentului religios și patriotic. Îndrumări practice pentru tratarea cu copiii: dedare, exemplu, poruncă și interdicție, răsplată și pedeapsă, supraveghiere.

Datorințele morale și cele impuse de lege ale părinților și tutorilor relative la creșterea copiilor. — Necesitatea conlucrării familiei cu școala; influența societății și a tovarășilor de joc. — Alegerea carierii. — Insușirile de caracter ale omului cu educație bună. — Însemnătatea educației pentru consolidarea familiei, a societății și a națiunii.

XII. Aritmetică și Geometrie.

Scopul: Elevele să știe calculă cu siguranță și abilitate și să priceapă raporturile matematice mai simple din viața practică; să cunoască cele mai însemnate forme geometrice.

Clasa I.

(4 ore pe săptămână.)

a) *Aritmetică.* Cele patru operațiuni cu numeri întregi și fracțiuni zecimale. Sistemul de bani din patrie, măsurile de lungime, de suprafață, de capacitate, de greutate și de timp.

Problemele se vor lua mai ales din sfera următoare: economia de casă; școala, orașul, date statistice mai simple ale țării, date mai însemnate din geografia și istoria patriei.

b) *Geometrie și desemn geometric.* Intuirea și descrierea celor mai simple figuri plane (triunghi, patruunghi, poligon, cerc, elipsă). Pe baza aceasta unghiurile și măsurarea lor; drepte perpendiculare și paralele. Congruența, asemănarea și simetria figurilor. În legătură cu măsurile de suprafețe, suprafața pătratului și a patruunghiului dreptunghi. Figurile tratate se vor desemna cu ajutorul compasului și al linealului.

Clasa II.

(3 ore pe săptămână.)

a) *Aritmetică.* Calcularea cu fracțiuni vulgare și în cadrul acesta divizibilitatea numerilor, cea mai mare măsură comună, cel mai mic multiplu comun. Proporțiunea directă și inversă și aplicarea ei la problemele regulei de trei simple (practica italiană).

Problemele se vor lua mai ales din sfera următoare: economia de casă, date potrivite din statistica țării și din geografie. Raporturi mai simple, cunoscute elevilor, din viața economică și comercială.

b) *Geometrie.* Prezentarea și descrierea celor mai simple corpuri geometrice (paralelipiped, cub, prizmă, cilindru, piramidă, con, sferă) și pe baza aceasta cele mai trebuincioase cunoștințe despre pozițiunile relative ale dreptelor și planurilor. În legătură cu măsurile de volum, suprafața și volumul paralelipedului și al cubului.

Notă. Numărul orelor stabilit pentru clasa I-a și a II-a (4 și 3 ore pe săptămână) se va folosi după trebuință pentru aritmetică și geometrie; dar totuș astfel ca partea cea mai mare a timpului disponibil să se folosească pentru aritmetică.

Clasa III.

(2 ore pe săptămână.)

a) *Aritmetică.* Impărțirea proporțională. Se va desvoldă mai departe noțiunea proporțiunii și se va aplica la cazuri mai

simple ale calculului de procente. Cele mai însemnate sisteme de bani; calculul monetar.

Problemele se vor lua mai ales din sfera următoare: economia de casă, raporturile mai simple cunoscute elevelor din viața economică, comercială și de stat, date potrivite din statistică și geografie.

b) *Geometrie*. Suprafața figurilor compuse din linii drepte. Suprafața și volumul corpurilor mărginite de fețe plane.

Clasa IV.

(2 ore pe săptămână.)

a) *Aritmetică*. Calcularea intereselor.

Problemele se vor lua mai ales din sfera următoare: raporturi mai simple din viața comercială și de stat; câteva socoteli obicinuite la case de depuneri și la bănci (depuneri, hârtii de valoare).

b) *Geometrie*. Periferia și aria cercului. Suprafața și volumul conului, cilindrului și ale sferei.

XIII. Desemnul.

Scopul: Dezvoltarea simțului pentru formă și colorii prin desemnuri grafice, pe baza observației, apoi dezvoltarea desoiniciei de a compune și decoră, prin schițe simple din ornamentica plană.

Clasa I.

(2 ore pe săptămână.)

Desemnare și colorare de figuri artistice simple, pe urmă mai complicate. Desemnarea se va face pe baza intuiției nemijlocite — fără rechizite — după modele grafice și obiecte cu suprafață plană și după obiecte din natură. Din timp în timp se vor desemna din memorie obiecte intuite.

Se vor compune și coloră ornamente plane, linii combinate și rozete.

Clasa II.

(2 ore pe săptămână.)

Desemnare și colorare de figuri plane mai complicate apoi reproducerea în schiță a corpurilor rotunde după modele, pe baza intuiției. Din timp în timp se vor desemna din memorie obiecte intuite.

Compunere și colorare de motive de ornamente plane, de bordure și rozete.

Clasa III.

(2 ore pe săptămână.)

Pe baza intuiției desemnare de figuri plane cu redarea schimbărilor de perspectivă și a celor mai însemnate nuanțe de lumină, mai ales după corpuri rotunde și unghiulare cu dimensiuni mai mari. Elevele mai talentate pot pe lângă acestea să înceapă și cu umbrirea și colorarea figurilor desemnate după obiecte din natură. Din timp în timp se vor desemna din memorie obiecte intuite.

Compunere de motive de ornamente plane, decorare în colorii a figurilor plane.

Clasa IV.

(2 ore pe săptămână.)

Continuare cu desemnarea de corpuri, și ca întregire desemnare de obiecte simple uzuale. Elevele mai talentate se pot deprinde și în pictarea de obiecte artistice sau din natură. Din timp în timp se vor desemna din memorie obiecte intuite.

Compunere și colorare de ornamente plane cu considerare la întrebuințarea lor, și dându-se îndrumări cu privire la legătura ce este între scopul, forma, materia și decorarea obiectului.

Notă. a) La desemnarea ornamentelor plane se vor considera după puțină motive de modele pentru lucrul manual. b) În toate patru clasele se vor deprinde în compunerea de modele de ornamente plane numai elevele care dovedesc talent. c) Elevele n'au voie să ducă lucrările de desen acasă.

XIV. Caligrafie.

Scopul: Învățarea scrierii corecte și deprindere în executarea frumoasă a lucrărilor în scris.

Clasa I și II.

(Câte 1 oră pe săptămână.)

Exerciții de scriere cursivă, cu litere latine și germane, mai întâi independent și apoi cu aplicare la diferite acte.

XV. Lucrul manual.

Scopul: Cunoașterea și confecționarea lucrurilor manuale trebuitoare în economia de casă.

Clasa I.

(2 ore pe săptămână.)

Croșetat și împletit. Atât la croșetat cât și la împletit se vor face lucruri mai simple, care se pot folosi în economia de casă, d. p. dantele croșetate, serviet pentru tavă, entre-deux etc. Căputarea ciorapilor, câteva dantele împletite și entre-deux. O față mică de masă sau un serviet pentru tavă cusute în cruci și tivite «à jour». Elementele confecționării dantelelor cu ciocănele.

Notă. Elementele confecționării dantelelor cu ciocănele se vor predă numai unde cer împrejurările locale.

Clasa II.

(3 ore pe săptămână.)

Practicarea elementelor cusutului, d. p. a tivî, a încheiă și a face diferitele puncte întrebuițate în cusături pe obiecte mai mici, trebuincioase. Brodatul literelor; diferite puncte de broderie aplicate la obiecte trebuincioase. Cârpițul, țesutul ciorapilor și al pânzei.

Clasa III.

(3 ore pe săptămână.)

Se vor face pe hârtie desemnuri pentru croit și se vor aplică pe pânză. Croitul și cusutul unei cămeși femeiești după măsură; croitul și cusutul unui camizol și a unei părechi de pantaloni femeiești. Cusătură de feston, broderie albă, butoniere aplicate pe albiturile cusute.

Clasa IV.

(3 ore pe săptămână.)

Croitul și cusutul unei rochii după măsură. Broderie colorată și gătirea unor lucruri mai fine, alese după plac, din materii mai ieftine; montarea unor lucruri mai mici.

Notă. Având în vedere menirea școlii civile de fete, lucrul manual e obligator în toate patru clasele. Lucrurile de mână trebuincioase în viața practică și îndeosebi în viața mai simplă a clasei de mijloc, vor fi preferite lucrurilor de modă, care se vor predă mai cu seamă pentru dezvoltarea gustului și a dexterității manuale. Se va lucra de regulă numai în școală; numai în vacanța de Crăciun și de Paști se poate da voie elevelor să-și ducă acasă lucrurile începute și aproape terminate în școală.

La desemnurile și decorațiunile pentru lucrul manual să se aplice în prima linie motive în stil românesc și să se execute cu gust.

Se va arăta elevelor calitatea, cantitatea, pregătirea și procurarea materialului de lucru. Și aici se vor avea în vedere lucrurile folositoare, practice și economice.

Productele din patrie vor fi preferite. Elevele din clasa IV-a se vor deprinde a coase și la mașină, acolo unde împrejurările pretind și unde se poate.

XVI. Cântări.

Scopul: Se vor învăța cântece românești de valoare din punctul de vedere al melodiei și al textului; elevele se vor deprinde a cânta independent după note.

Clasa I.

(1 oră pe săptămână.)

Cântece și cântări. Exerciții de formarea tonurilor, de cetirea notelor și de intonație:

a) melodia tonalității majore, intervale între treapta I și VIII a scării, numirile și însemnarea acestor trepte; b) tonurile și pauzele de 1, 2, 3 și 4 timpi în tacte simple cu și fără păreche, precum și în tacte compuse cu păreche; cele mai ușoare formule ale ritmului românesc, semnele metrice; c) nuanțarea tonurilor piano și mezzoforte, accentul, crescendo și decrescendo.

Clasa II.

(1 oră pe săptămână.)

Cântece și cântări unisono. Exerciții de formarea tonurilor, de cetirea notelor și de intonație: a) dezvoltarea tonalității majore în scara naturală; tonurile de sub treapta I și deasupra treptei a VIII a scării; alterațiunile mai obicinuite ale intervalurilor din tonalitatea majoră cu semitonuri diatonice; melodii în tonalități minore, numirile și însemnarea treptelor; b) înjumătățirea timpilor și creșterea valorilor ce rezultă din aceasta; pauzele; formulele mai simple ale ritmului românesc; însemnările metrice; c) variațiunile dinamice; d) elevele se vor deprinde a cânta în 2 voci.

Clasa III.

(1 oră pe săptămână.)

Cântece și cântări. Exerciții de formarea tonurilor, de cetirea notelor și de intonație: a) formarea scărilor; ca exemplu 1—2 scări majore și minore mai simple și mai obicinuite și intervalurile mai ușoare ale acestora; armatura scărilor tratate;

b) triole, formulele mai obicinuite ale ritmului românesc; felurile de tempo; c) variațiuni dinamice în melodii mai mici; d) cântări în 2 voci. — Exerciții de transpunere.

Clasa IV.

(1 oră pe săptămână.)

Cântece și cântări. — Exerciții tehnice: a) sistemul scărilor; b) împărțirea în 4 a timpilor și creșterea valorilor, ce rezultă din aceasta; pauze; tacte compuse și mixte; formule mai variate ale ritmului românesc; c) formele mai variate ale semnelor dinamice; d) cântări și cântece în 2 voci.

În toate clasele, în legătură cu teoria, scrierea de note (copieri, dictando, transformări de tacte, transcrieri în alte scări, scrieri din memorie).

Nota 1. La alegerea cântărilor și cântecelor trebuie, în ce privește textul, să se aibă în vedere mai ales cântecele, care sunt creațiuni românești populare sau artistice de adevărată valoare, potrivite din toate punctele de vedere pentru școală și pentru priceperea și dispoziția sufletească a fetițelor de 10—14 ani. Aceste puncte de vedere determină și subiectul textelor, d. p. Dumnezeu, rugăciune, religiune (sărbători), credință, idei morale, rege, iubire de patrie, istoria patriei, pământul patriei, viața poporului, ocupațiuni cetățenești, munca, părțile zilei, natura, anotimpurile, familia, vârsta copilăriei și tinereței, jocuri (cântece de gimnastică și de joc), menirea vieții ș. a.

Nota 2. Elevele din clasele III și IV au să se deprindă — afară de ora de cântări obligată — și în cântarea în cor a unor cântece pentru diferite ocaziuni în 1 oră pe săptămână (facultativ).

Nota 3. În fiecare clasă se va învăța *Hymnus* de Fr. Kôlcsey, în text original.

XVII. Gimnastică.

Scopul: a dezvoltă în armonie sănătatea, frumsețea și abilitatea corpului.

Timpul instrucțiunii: În clasa I—III-a câte 2 ore, în clasa IV-a 1 oră pe săptămână; pe lângă aceasta, unde permit împrejurările, fiecare clasă va avea pe săptămână o după-amează liberă pentru jocuri (patinat, joc cu mingea).

A) Exerciții de ordine.

Clasa I—IV-a. Linie de front și de flanc; desfacerea liniei (prin ieșire); mergere, alergare; rânduri.

Clasa III—IV-a. Desvoltări și întoarceri din linia de front în coloane de 3 și 4 rânduri; mers frumos.

B) *Exerciții libere.*

Clasa I—IV-a. Poziție fundamentală de repaos, poziție fundamentală de marș, poziție cu picioarele îndepărtate. Din aceste poziții se vor face exerciții de 2 sau 4 tacte ritmice pentru mișcările fundamentale ale trunchiului, brațelor și picioarelor. Asemenea exerciții și la aparate (aparatul e fix, pentru săvârșirea mișcărilor cu precizie și efect. D. p. la sul razim cu brațe întinse, la scara orizontală poziție de atârnare cu brațe întinse, pe urmă atârnare). Combinații mai simple din Exerciții de ordine cu exerciții libere.

Clasa III—IV-a. Poziție de atac și de apărare. Exerciții complicate în 2 și 4 tacte ritmice pentru mișcările trunchiului și membrilor. Asemenea exerciții cu aparate manuale și la aparate fixe (d. p. la aparatele mai sus amintite, dar răzimiră și atârnarea se poate face și cu brațe îndoite).

Notă. Se recomandă următoarele exerciții:

Pentru dezvoltarea coloanei vertebrale: poziție fundamentală cu cea mai mică proiecțiune posibilă pe pământ; sau poziție fundamentală lângă perete, astfel ca 'n același timp să atingă peretele: călcâiul, pulpa, bazenul, omoplatul (lopățica) și ceafa.

Pentru fortificarea umerilor: toate exercițiile de braț, prin care cotul și antebrațul se mișcă în planul omoplatului.

Pentru a dezvoltă coșul peptului: cu mâinile împletite la ceafa (coatele ridicate lateral) aplecarea moderată a trunchiului îndărăt (respirație adâncă); sau poziție în vârful degetelor cu rotirea înainte și lină a brațelor și respirație.

Pentru fortificarea abdomenului: aplecarea laterală a trunchiului; sau lina ridicare a genunchelui; sau ridicarea piciorului la înălțimea genunchelui cu mișcări din glesne.

Pentru a dezvoltă anumite centre ale creierului: repetiri continue de aceleași mișcări mărunte.

C. *Gimnastică la aparate.*

Exerciții gimnastice, mai ales de echilibru, de balansare și de sărire la inele, la vârtejul cu frânghii atârnate, la scară, la trapez, la capră și la frânghia de suit.

D. *Exerciții naturale și aplicate.*

Clasa I—IV-a. Alergarea, sărirea, aruncarea în regulă (cu mingea, cu aprecierea distanței). Exercițiile obicinuite în viața de toate zilele: suire pe scăunel, pe scaun, pe masă, scară-scaun și scară dublă.

Clasa III—IV-a. Sărirea întreită. Exercițiile obicinuite în vieța de toate zilele cu greutateți mai mici.

Rezultate de obținut	Alergare		Sărire*)		
	perseverantă	repede	înaltă	departe	adâncă
totodată și limită supremă: I. II.	4 minute	25 secunde	genonche	1 1/2	1 metru
totodată și limită supremă: III. IV.	6 minute	40 „	bazen	2	1 1/2 metru

*) fără scândură.

E. Joc.

Clasa I—IV-a. *Jocuri distractive*, însă nu obositoare.

Clasa III—IV-a. Jocuri de mișcări mai întelepte și cu *apucături*.

Notă. 1. Toate exercițiile acestea se vor face iarna-vara după posibilitate în liber.

2. Iarna o parte a timpului destinat pentru joc se va folosi *pentru patinat*.

3. Pe lângă orele de gimnastică contribuiesc la educația fizică mai ales *excursiunile*, a căror parte gimnastică o constituie în special mersul pedestru perseverant împreună cu deprinderea simțului vederii și auzului.

4. *Elevele de constituție mai debila* vor face gimnastică numai potrivit cu starea lor fizică, evitând orice exercițiu prea întetitor.

5. Autoritățile școlare să sprijinească *dansul* și *înotatul* și să facă posibilă deprinderea acestora unde numai se poate.

II. Obiect extraordinar.

Limba franceză.

Scopul: Oarecare deprindere în limba franceză.

Clasa II.

(2 ore pe săptămână.)

a) *Conversație* din vieța de toate zilele (după metoda directă, mai târziu în legătură cu bucățile de cetire). Deprindere continuă și îngrijită a pronunțării. Poezii ușoare, dialoguri și cântece cu text francez.

b) *Gramatică*. Propoziția simplă și părțile ei. Topica franceză. Cele mai necesare cunoștințe din morfologie, îndeosebi

verbele *avoir* și *être*. Formele principale ale verbelor regulate. Deprinderea îngrijită a ortografiei.

c) *Teme*. 1 lucrare pe lună: dictando, scriere din memorie, răspunsuri la întrebări date.

Clasa III.

(2 ore pe săptămână.)

a) *Conversație* ca la clasa a II-a.

b) *Lectură*. Povești și istorioare ușoare în proză și în versuri.

c) *Gramatică*. Completarea morfologiei, mai ales verbele regulate și cele mai obicinuite verbe iregulate.

d) *Teme*. La două săptămâni o temă în clasă. Transformări, dictando, construire de propoziții după întrebări date, scriere din memorie.

Clasa IV.

(2 ore pe săptămână.)

a) *Lectură*. Povestiri și piese de cetire din viața și istoria poporului francez. Cetire cu predare corectă și accent francez și analiza cuprinsului în limba franceză.

b) *Conversație* ca la clasele precedente.

c) *Gramatică*. Continuare cu completarea morfologiei (mai cu seamă verbele iregulate); din sintaxă: fraza, întrebuintarea timpurilor și modurilor verbului, deasemenea și a substantivelor verbale.

d) *Teme*. La două săptămâni o temă în clasă; ortografie, construire de propoziții, transformări mai ușoare, reproduceri.

Din consiliul corpului profesoral, dela 1—10 Septembrie 1908.

S'a aprobat în ședința comitetului central al «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român», ținută la 17 Septembrie 1908, în Nagyszeben.

Șuluțiu m. p.,
prezident.

Octavian Goga m. p.,
secretar.

Planul general al orelor de învățământ pentru școala civilă de fete.

O b i e c t	C l a s a				Total
	I	II	III	IV	
Religiune	2	2	2	2	8
Limba română	4 (5)	4 (5)	4	4	16-18*
Limba maghiară	4 (5)	4 (5)	4	4	16-18*
Limba germană	2	3	3	2	10
Istorie	—	—	2	3	5
Geografie	2	2	2	—	6
Zoologie și Botanică	3	2	—	—	5
Chimie și Mineralogie	—	—	3	—	3
Fizică	—	—	—	3	3
Cunoștințe de Biologie și Igienă	—	—	—	2	2
Cunoștințe privitoare la Economia de casă și la Educație.	—	—	—	3	3
Aritmetică și geometrie	4	3	2	2	11
Desemnul	2	2	2	2	8
Caligrafie	1	1	—	—	2
Lucrul manual	2	3	3	3	11
Cântări	1	1	1	1	4
Gimnastică	2	2	2	1	7
Suma orelor obligate:	29 (31)	29 (31)	30	32	120 (124)
<i>Obiect extraordinar:</i>					
Limba franceză	—	2	2	2	6

*) Dacă împrejurările reclamă, numărul orelor de limba română sau de limba maghiară se poate spori, la clasa I și II-a, cu câte o oră pe săptămână.

Știri școlare.

1. Personalul școlii și al internatului.

A. Personalul școlii.

1. Director:

Dr. Vasile Bologa, profesor ord. și director definitiv, a predat limba română în clasa III—IV, istoria patriei în cl. IV și pedagogia de casă în cursul compl., (12 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 24.

2. Profesori:

Eugenia Tordășianu n. Iovescu, prof. ord. definitivă, a predat aritmetica și geometria în clasa I—IV igiena și economia de casă în cl. IV și gimnastica în cl. I—IV, (21 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 17.

Dr. Ion Borcia, prof. ord. definitiv, a predat limba română în clasa I—II, limba germană în clasa I—IV, caligrafia în clasa II și limba română în cursul compl., (22 ore pe săpt.), până la încetarea sa din viață în 10 Martie 1912, în al 10-lea an de funcțiune. — Din 15 Martie până la finea anului școlar c. studiile sale s'au predat prin *Dr. Vasile Stan* și *Eugen Todoran*, profesori seminariali, și prin colegii dela școala Asociațiunii-

Dr. Eleonora Lemény, prof. ord. definitivă, a predat limba maghiară în clasa I—IV, istoria în clasa III, caligrafia în clasa I, limba maghiară și germană în cursul compl., (22 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 4.

Victor Stanciu, prof. ord. definitiv, a predat geografia în clasa I—III, istoria naturală în clasa I—II, chimia în clasa III, fizica în clasa IV, desenul în clasa I—II, fizica și chimia de casă în cursul compl., (22 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 3.

Elena Borcia n. Siandru, prof. suplentă, a predat lucrul manual în clasa I—IV, desenul în clasa III—IV, lucrul manual în cursul compl., (20 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 3.

3. Catiheți:

Mateiu Voileanu, asesor consistorial, a predat religiunea elevelor gr.-or. în toate clasele.

Nicolau Togan, protopop gr.-cat., a predat religiunea elevelor gr.-cat. în toate clasele.

4. Instructori:

Delia Olariu, absolventă a conservatorului de muzică din Viena, a predat muzica vocală în clasa I—IV (5 ore pe săpt.) și a instruat în pian 16 eleve.

Elena Petrașcu, directoara internatului, a predat limba franceză, ca studiu facultativ, elevelor din toate clasele.

Selma Mökesch, absolventă a institutului «Musik-schulen-Kaiser» din Viena, a instruat în pian 5 eleve.

Elsa de Heldenberg măr. *Hezel*, absolventă a conservatorului de muzică din Viena, a instruat în violină 5 eleve.

Alexandrina Moga, a instruat în pian 6 eleve.

Cornelia Man, a instruat în pian 16 eleve.

Ana Voileanu, absolventă a Academiei de muzică din Viena, a instruat în pian 11 eleve.

B) Personalul internatului.

a) Directorul școalei este totodată și al internatului.

b) Directoara internatului: *Elena Petrașcu*.

c) Medic de casă: *Dr. I. Beu*.

d) Ajutoare: două guvernante și trei bone.

2. Materialul de învățământ predat în anul școlar 1911/1912.

a) În cursurile ordinare.

Clasa I.

1. Religiunea și morală, 2 ore pe săptămână, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. Limba română, 4 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Ariciul și vulpea. 2. Capra cu trei iezi. 3. Prâslea cel voinic și merele de aur. 4. Cenușotcă. 5. Cerbul. 6. Povestea lui Harap Alb. 7. Legenda ciocârliei. 8. Ionea mamei. 9. Legenda privighitoarei. 10. Balaurul cu șapte capete (Ispirescu). 11. Doi bătrâni. 12. Tușa Oana (Agârbiceanu). 13. Rândunica și legendele ei. 14. Labirintul și firul Ariadnei. 15. Hercule și cele 12 isprăvi ale lui. 16. Povești și legende. b) *Poezii*: 1. Racul, broasca și știuca. 2. Stiglețul și ciocârlanul. 3. Înșiră-te mărgărite. 4. Smeoaica. 5. Sfârșit de toamnă. 6. Movila lui Burcel. 7. Iarna. 8. Armingenii. 9. Oaspeții primăverii. 10. A doua înviere. 11. Somno-roase păsărele (M. Eminescu). 12. Cântec (St. O. Iosif).

Gramatică: Pe baza lecturii propoziția simplă, părțile ei principale și secundare; părțile vorbirii, cu deosebire substantivul, adjectivul și verbul; declinarea și conjugarea în formele lor principale. Teme în clasă la două săptămâni odată. — Manual: Carte de cetire, de V. Onițiu.

3. Limba maghiară, 4 ore. Deprindere în cetirea logică cu pronunție și intonare corectă. Învățarea pe înțeles a cuvintelor din piesele cetite. Traducere, reproducere și conversație. Lectură: a) *Proză*: 1. Két leányka. 2. A tücsök és a hangya. 3. A vásárfia. 4. A gyermek és a mogyoró. 5. A leányka virágai. 6. A házi és a mezei egér. 7. Az orozslán és az egér. 8. Két levél. 9. A holló és a róka. 10. A méhek és a medve. 11. A szamár az orozslánbőrben. 12. A húnok és a magyarok eredete. 13. Szent István. 14. Szent László. 15. Nagy Lajos. 16. Árvalányhaj. 17. Tihanyi Pista lovagol (Gárdonyi Géza). b) *Poezii*: Pósa Lajos: Ébredjetek. Rózsák. Tompa Mihály: A pók versenye. Bujdosó dala. Arany lános: Őszi lombok. Gyulai Pál: A szél és a nap. Petőfi Sándor: Füstbe ment terv. Anyám tyúkja. Kisfaludi Károly: Szülőföldem szép határa.

Pe baza lecturii analiză gramaticală și sintactică între marginile propoziției simple. Elemente de ortografie. Teme corăspunzătoare în clasă. — Manual: Carte de cetire și Gramatică maghiară, de M. A. Ferentiu.

4. Limba germană, 2 ore. Numirile germane ale obiectelor din școală. Scrierea lor pe tablă și în caiete, întâi cu litere latine, pe urmă cu litere gotice. Exerciții de vorbire și de scriere cu cuvintele învățate. Alfabetul gotic. Cetire din carte: a) *Proză*: 1. Der Fuchs und die Trauben. 2. Der Jahrmarkt. 3. Der menschliche Körper. 4. Der Garten. 5. Der Löwe und der Hase. 6. Die Grille und der Schmetterling. 7. Die zwei Pflugschare. 8. Die Wohltätigkeit. 9. Das seltsame Rezept. 10. Die junge Schwalbe. 11. Seltsamer Spazierritt. 12. Teuere Eier. 13—16. XIX, XXV, XXVI, XXVII Übung. b) *Poezii*: 1. Wind und Sonne. 2. Das Korn. 3. Liebe zu den Eltern. 4. Die traurige Geschichte vom dummen Hänschen. 5. Gottesdienst. c) S'au arătat mai multe *icoane* și s'au descris în limba germană. d) Cu cele mai înaintate s'au cetit și câteva povești din colecția fraților *Grimm*. — Deprinderi gramaticale. Conversație. Teme. — Manual de limba germană, de Dr. Constantin Lacea. P. I—II.

5. a) Aritmetica, 4 ore. Cele patru operațiuni cu numeri întregi și fracțiuni zecimale. Diferite măsuri. Sistemul de bani din patrie. Probleme de rezolvat mental la tablă și în caiete.

b) Geometrie și desemn geometric: Intuirea și descrierea celor mai simple figuri plane (triunghi, patruunghi, poligon, cerc). Unghiurile și măsurarea lor. Congruența, asemănarea și simetria figurilor. Suprafața pătratului și patruunghiului dreptunghi. — Manual: Aritmetica pentru școale civile de fete, de Dr. E. Gerevich, prelucrată de St. Gyöngyössi, în românește de Eugenia Tordășianu.

6. Istoria naturală, 3 ore. Zoologia: mamifere de casă, de câmp și de pădure; paserile de casă. Botanica: Fructele plantelor; intuirea și descrierea unor plante vii pentru cunoașterea formei și organelor plantelor. — Manual: Curs elementar de botanică și zoologie etc. de G. Chelariu.

7. Geografia, 2 ore. Noțiunile geografice fundamentale. Geografia Ungariei. — Manual: Geografie pentru școale civile etc. de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. Lucru de mână, 2 ore. O păreche de ciorapi pentru copii. Dantele împletite și croșetate. Chindisiri, cu pușori în cruci pe amândouă părțile egal (Holbein).

9. Desemn, 2 ore. Desemn cu mâna liberă: figuri diferite, cu creionul și colorate cu colori de apă. Desemn după natură. Exerciții cu penelul.

10. Caligrafia, 1 oră. Scriere cu litere latine și gotice.

11. Muzica vocală, 2 ore. Notele din cheia violinei, pauzele, exerciții unisono. Căntece.

12. Gimnastica, 2 ore. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa II.

1. Religiuina și morala, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. Limba română, 4 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Fata babei și fata moșneagului. 2. Deucalion. 3. Patimile Demetrei. 4. Apolon în Delos. 5. Niobe și Latona. 6. Povestea lui Harap Alb. 7. Ionea mamei. 8. Două căințe. 9. Ștefan-Vodă și Turcii. 10. Romulus și Remus. 11. Urmașii lui Romulus. 12. Horații și Curiații. 13. Alungarea regilor. 14. Pilde strălucite de iubire de patrie. 15. Balaurul cel cu șapte capete. 16. Doi bătrâni. 17. Tușa Oana. 18. Povestiri istorice. b) *Poezii*: 1. Soarele și luna. 2. Gruia. 3. Condamnarea strugurului. 4. El-Zorab. 5. Mugur, mugurel. 6. Mănăstirea Argeșului. 7. Nuntă 'n codru. — Manual: Carte de cetire, de V. Onișiu.

Gramatică: Pe baza lecturii părțile propoziției și ale vorbirii, formele de declinare și conjugare mai amănunțit; fraza, propoziții principale și secundare. — Teme în clasă la două săptămâni odată.

3. Limba maghiară, 4 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. A gyermek és a mogyoró. 2. A házi és a mezei egér. 3. A cseresznye szemek. 4. A szomorúfüz. 5. A Tisza eredete. 6. Az Alföld. 7. A Magas Tátra. 8. Erdély lakói. 9. A keresztes háborúk. 10. A tatárjárás. 11. Hunyadi János. 12. Mátyás király. 13. A mohácsi vész. 14. János vitéz. 15. A szentírás (Herceg F.). 16. A kis csizmák (Mikszáth K.). b) *Poezii*: Petőfi: Szülőföldemen. Falu

végén kurta kocsmá. Tompa: Bujdosó dala. A jávorfáról. Az ibolya álmai. Arany: Rozgonyiné, Mátyás anyja. — Kádár Kata. Sólyommadár.

Din gramatică: Propozițiile simple, amplificate și compuse. Conjugarea verbelor regulate; amândouă formele în timpurile principale, modul indicativ, optativ și conjunctiv; declinațiunea substantivelor și comparațiunea adjectivelor. Părțile principale ale propoziției. Exerciții de conversație. Teme scripturistice corăspunzătoare în clasă. — Manual: Carte de cetire și Gramatică maghiară, de M. A. Ferentiu.

4. **Limba germană**, 3 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Das Pferd. 2. Die Bienen. 3. Der Rabe und der Fuchs. 4. Das Riesenspielzeug. 5. Das zerbrochene Hufeisen. 6. Eile mit Weile. 7. Aus der Geographie. 8. Wann beginnt das Jahr. 9. Die Sperlinge unter dem Hute. 10. Der gestorbene Kanarienvogel. 11. Die Fliegen und die Spinnen. 12. Eine Erzählung. 13. Sprichwörter und Sprüche. 14. Phixos und Helle. 15. Der Fuchs und der Krebs. 16. Wie die Schildbürger die Glocke versenkten. 17. Denkwürdigkeit aus dem Morgenlande. 18. Ein Brief. b) *Poezii*: 1. Die wandelnde Glocke. 2. Heidenröslein. 3. Die Versuchung. 4. Der betrogene Teufel. 5. Der Vater und die drei Söhne. 6. Der weisse Hirsch. c) S'au arătat mai multe *icoane* și s'au descris în limba germană. d) Cu cele mai înaintate s'au cetit și câteva povești din colecția «*Tiermärchen*». Exerciții gramaticale. Conversație. Teme. — Manual de limba germană, de Dr. C. Lacea. Partea I—II.

5. **Aritmetica**, 3 ore. Cele patru operațiuni cu fracțiuni vulgare. Aplicarea fracțiunilor la regula de trei simplă.

Geometria: Figurile plane: triunghiul, patruunghiul, poligonul. Unghiurile și măsurarea lor, drepte, perpendiculare și paralele. Congruența, asemănarea și simetria figurilor. Suprafața triunghiului și patruunghiurilor. Cubul, prisma. Suprafața acestora. — Manual: Aritmetica pentru școale medii, de Beke Manó, în românește de A. Ciortea.

6. **Istoria naturală**, 2 ore. a) *Zoologie*: Impărțirea sistematică a animalelor vertebrate. Descrierea reprezentanților principali ai animalelor nevertebrate. b) *Botanică*: Plante economice de toamnă; plante lemnoase care înfloresc primăvara. Im-

părțirea sistematică a plantelor monocotiledone și dicotiledone.
— Manual: Curs elementar de botanică și zoologie etc. de G. Chelariu.

7. **Geografia**, 2 ore. Geografia fizică și politică a Europei. Geografia Asiei în general, cu relevarea țărilor și coloniilor mai însemnate. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. **Lucru de mână**, 3 ore. Practicarea elementelor cusutului pe obiecte mai mici trebuincioase. Brodatul literelor; diferite puncte de broderie aplicate la obiecte trebuincioase. Cârpițul, țesutul ciorapilor și al pânzei.

9. **Desemn**, 2 ore. Desemnare și colorare de figuri plane mai complicate. Compunere și colorare de motive de ornamente plane și motive de cusături naționale. Exerciții cu penelul. Desemn după natură.

10. **Caligrafia**, 1 oră. Scriere cu litere latine și gotice.

11. **Muzica vocală**, 1 oră. Scale majore (dure), exerciții mai complicate unisono și în două voci. Cântece.

12. **Gimnastica**, 2 ore. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa III.

1. **Religiunea și morala**, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. **Limba română**, 4 ore. Lectură cu analiză corespunzătoare: a) *Proză*: 1. Piramidele. 2. Babilonul și Niniva. 3. Troia. 4. Dacii și Romanii, 5. Amintiri din copilărie, de I. Creangă. b) *Poezii*: 1. Muma lui Ștefan-cel-Mare, de D. Bolintineanu. 2. Peneș Curcanul. 3. Frații Jderi. 4. Iarna vine, de V. Alecsandri. 5. Crăciunul în tabără, de G. Coșbuc. c) *Stilistică*: Stilul. Podoabele stilului. Tropii. Defectele stilului. Compoziția stilară cu genurile deosebite: Descrierea. Narațiunea cu felurile sale. Epistole. Documente din viața practică: chitanța, obligația, etc. Proza și Versul.

În legătură cu materialul parcurs: teme scripturistice, la două săptămâni odată. Lectură privată. — Manual: Carte de citire, pentru cl. III. gimn. și școale super. de fete, de V. Onițiu și Manual de stilistică pentru cl. IV. gimnaz. ș. a., de I. F. Negruțiu.

3. **Limba maghiară**, 4 ore. Traducere, analiză și reproducerea cuprinsului pieselor cetite cu graiul și în scris. Conversație. *Povești și legende*: A szomorúfűz. A balatoni kecskekörmök. A dal varázsa. A veréb (Turghenjew után). Ludas Matyi (Benedek Elek). Attila és az Isten kardja. Attila halála és temetése. *Din istoria Grecilor și a Romanilor*: A görög regékről. Kornélia. *Din istoria patriei*: Hunyadi Iános. Mátyás király. Mária Terézia. *Icoane din patrie*: Szent Anna tava (Iókai Mór.) Világos vára (Mikszáth Kálmán). *Poezii*: *Petőfi*: A Tisza. István öcsémhez. *Vörösmarty*: A szegény asszony könyve. *Arany*: Mátyás anyja. V. László. A gyermek és a szivárvány. *b. Eötvös*: A megfagyott gyermek. *Lévay*: Mikes. *Kiss*: Egy sír.

Pe baza pieselor tractate: exerciții sintactice, etimologice și de conversație. Propozițiile principale și secundare. Teme scripturistice în clasă. — Manual: Carte de cetire și Gramatică maghiară, de M. A. Ferenciu. Partea II.

4. **Limba germană**, 3 ore. Lectură: *a) Proză*: 1. Alexander der Grosse als Knabe. 2. Bunicul și nepotul, 3. Die Tiere und der Mensch. 4. Hercule la răspântie. 5. Krösus und Solon. 6. Sălbaticul recunoscător. 7. Sprichwörter und Sprüche. 8. Krösus und Cyrus. 9. Romulus und Remus. 10. Mai multe povești de Bechstein. *b) Poezii*: 1. Siegfrieds Schwert (Uhland). 2. Die Grenadiere (Heine). 3. Des Knaben Berglied (Uhland). 4. Erlkönig (Goethe). 5. Lorelei (Heine). 6. Die Weiber von Weinsberg (Chamisso). 7. Der Sänger (Goethe). 8. Der Postilion (Lenau). 9. Der Schatzgräber (Goethe). *c) Câteva icoane* descrise în limba germană.

Pe baza lecturii: exerciții gramaticale și conversație. Teme. — Manual de limba germană, de Dr. C. Lacea. Partea III și IV.

5. **Aritmetica**, 2 ore. Repețirea fracțiunilor vulgare. Aplicarea fracțiunilor la regula de trei simplă și compusă. Calculul de procente. Împărțirea proporțională. — Manual: Aritmetica pentru școale medii, de Beke Manó, în românește de A. Ciortea.

Geometrie: Suprafața figurilor compuse din linii drepte (pătrat, patrunghiu, dreptunghiu, romb, romboid, trapez, trapezoid, poligon etc.).

6. **Geografia**, 2 ore. Completarea cunoștințelor din Geografia politică. Geografia Africei, Australiei și Americii în special. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

7. **Istoria**, 2 ore. Istoria evului vechiu și mediu până la descălecarea Maghiarilor. Istoria străveche a Maghiarilor. Primirea creștinismului și înființarea regatului ungar. Organizarea din nou a țării sub regii din case diferite. Din istoria universală, în legătură cu istoria Ungariei și întretesându-se în expunerea acesteia: luptele dintre papi și împărați; războaiele cruciate; feudalitatea și cavalerismul; războiul de 100 de ani; Habsburgii. — Manual: Istoria Ungariei, de Herczeg-Farkas. P. I. trad. de Dr. Eleonora Lemény.

8. **Chimia**, 3 ore. Noțiunile fundamentale din chimia anorganică și organică. Corpuri solide, licide și gazoase. Influența căldurii asupra stării de agregare a corpurilor. Apa și descompunerea ei prin electricitate. Hidrogenul. Oxigenul. Arderea în oxigen și în aer. Carbon, bioxid de carbon, oxid de carbon, hidrat de carbon (gazul de luminat). Aerul și respirația. Amestec, combinațiune, element. Cărbunele de piatră, grafitul, diamantul. Sulfurul și combinațiile lui (descolorarea). Fosforul și chibritele. Arsenul. Clorul și înălbirea. Acidele anorganice. Bazele. Săruri. Potasiu. Sodiu. Sarea comună, salitra, salpetrul, amoniacul. Calciul, silicea. Sticla. Lutul, porcelanul (alumiuniul). Pietri scumpe. Magnesia. Mineralele și rocele. Câteva roce mai însemnate. Schimbarea suprafeței pământului, factorii acestei schimbări. Elemente din geologie. Nutrirea plantelor (asimilarea). Amidon, zahăr, celuloză (hârtie). Fermenții. Alcoolul și beuturile alcoolice. Pânea. Oțetul. Acidele organice. Grăsimile; glicerina (săpun și luminări). Materii colorante. Alcaloide. Albumine. Laptele și transformările lui. Materiile nutritive și conservarea alimentelor. — Manual: Chimia elementară etc. pentru gimnazii, școale civile, prelucrată după Dr. V. Hankó și Dr. H. Szerényi, de A. Vlaicu.

9. **Lucru de mână**, 3 ore. O cămașă femeiască cu broderie albă. Un camizon cu broderie, amândouă cusute cu mâna. O batistă brodată. Modele înnodate.

10. **Desemn**, 2 ore. Desemn liber, mai ales după obiecte simple uzuale, redarea schimbărilor de perspectivă și a celor mai însemnate nuanțe de lumină. Exerciții de penel cu mâna liberă. Umbrirea și colorarea figurilor desemnate în perspec-

tivă. Desemn artistic: deprindere în compunerea de modele pentru lucrul manual.

11. **Muzica vocală**, 2 ore. Structura gamei diatonice cu explicarea accidentșilor în diferite game. Caracterul gamelor orientale. Intervalele perfecte, mari, mici, mărite și micșorate. Raportul între ritm și mișcare. Exerciții și cântece în 3 voci.

12. **Gimnastica**, 1 oră. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa IV.

1. **Religiunea și morala**, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. **Limba română**, 4 ore. Arta poeziei. Versificațiunea. Poezia populară și artistică. Genurile poetice (în poezia populară și artistică) pe baza analizei pieselor alese din autori români. Vieța și activitatea poezilor și scriitorilor mai însemnați din literatura română (secl. 19). În legătură cu materialul parcurs: teme scripturistice corăspunzătoare și lectură privată.

3. **Limba maghiară**, 4 ore. a) *Lectură* din operele poezilor și scriitorilor din epoca înfloririi literaturii maghiare: Mikes Kelemen törökországi leveleiből (149. 150. 153.). Báró Kemény Zs.: Széchenyi István arcképe. Vörösmarty M.: Cserhalom. Arany János: Toldi. Petőfi S.: Uti rajzokból. Madách I.: Az ember tragediája (XV. szin). Jókai M.: Szent Anna tava. Az a hant, mely ide köt.

b) *Poezii*: Kisfaludy K.: Rákosi szántó dala, Mohács; Vörösmarty M.: Szózat, A merengőhöz, Szép Ilonka; Bajza J.: Sőt-hajtás; Petőfi S.: Egy gondolat bánt engemet, Szeptember végén, A jó öreg korcsmáros stb.; Arany János: Szondi két apródja, V. László, Őszi lombok; Tompa M.: A gólyához, A madár fiaihoz; Eötvös J. b.: Végredelet, Bucsú; Szász K.: Hazámhoz; Lévy: Mikes; Reviczky Gy.: Számlálgatom, Imakönyvem; Kiss J.: Betegen; Szabolcska: A Grand Caféban.

c) În legătură cu piesele și poeziile cetite scurtă apreciere și caracterizare a celor mai însemnați scriitori maghiari din epoca înfloririi literaturii maghiare (1820 până azi).

d) *Teme* de clasă și de casă.

Manual: Istoria literaturii maghiare, de Dr. V. Bologna.

4. **Limba germană**, 3 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Die ewige Bürde. 2. Sanct Peter mit der Geige. 3. König Matthias. 4. Karl der Grosse auf der Jagd. 5. Plato. 6. Cocorii lui Ibykus.

b) Scurtă apreciere și caracterizare a *literaturii germane dela Goethe până azi*. În legătură:

c) *Poezii* de Goethe: Wanderers Nachtlied, Der Harfenspieler, Der Fischer, Mignon, Der Schatzgräber etc.; Schiller: Das Mädchen aus der Fremde, Hoffnung, Der Handschuh; Uhland: Das Schloss am Meer, Das Glück von Edenhall, Des Knaben Berglied; Lenau: Bitte, Herbstklage, Die drei Zigeuner; Heine: Die Grenadiere; Platen: Der Pilgrim von St. Just, Das Grab im Busento; Chamisso: Das Schloss Boncourt; Scheffel: Altheidelberg, du feine; P. Heyse: Über ein Stündlein, Treueste Liebe; D. v. Liliencron: Din Abschied u. Rückkehr.

d) *Teme de clasă* corăspunzătoare.

Manual de limba germană de C. Lacea. Partea III. și IV.

5. **Aritmetica**, 2 ore. Repetiția calculării cu fracțiuni. Procentele, interesele, capitalul, timpul, rabatul, calcularea câștigului și a pierderii în procente. Hârtii de valoare. — Manual: Aritmetica pentru școale medii, de Beke Manó, în românește de A. Ciortea.

6. **Fizica**, 3 ore. Proprietățile generale ale corpurilor și stările lor de agregatiune. Elemente din mehanica corpurilor solide, lichide și gazoase. Efectele căldurii asupra corpurilor. Noțiuni elementare de acustică. Fenomenele fundamentale de lumină. Fenomene fundamentale magnetice și electrice. Aparatele mai simple și mai de însemnătate pentru înțelegerea diferitelor fenomene fizice. Noțiuni elementare de geografie astronomică și fizică. — Manual: Fizică pentru școale secundare inferioare, de Tit L. Blaga.

7. **Istoria**, 3 ore. Istoria Ungariei, dela epoca regelui Matia I (1458—1490) până în prezent. Constituția patriei. — Manual: Istoria Ungariei de Herzeg-Farkas. Partea II. trad. de Dr. V. Bologna.

8. **Igiena**, 2 ore. Corpul omenesc. Organele mișcării. Organele mistuirii. Respirațiunea. Organul vorbirii. Simțirea și organele sensurilor. Nutrirea. Locuința. Imbrăcămintea. Lucrarea fizică și intelectuală. Apărarea contra boalelor. Boale ereditare.

Boale molipsitoare. Ingrijirea bolnavului. — Manual: Biologia și igiena omului, de Dr. A. Juba, trad. de Dr. I. Beu.

9. **Economia de casă**, 2 ore. Întocmirea gospodăriei. Avera și venitele. Cheltuelile și budgetul. Valoarea materială, intelectuală și morală a activității casnice a femeii. Locuința. Alimentarea. Piața. Procurarea și conservarea alimentelor. Îmbrăcămintea. Procurarea, gătitul și cruțarea îmbrăcămintei din punct de vedere economic și estetic. Principiile educației fizice. Munca, odihna. Recreare și distracție. Jocul. Povești, lectură și conversație ca mijloace de instrucție în familie. Sădirea și cultivarea virtuților, sânguinții, simțului de datorie, iubirii de adevăr și supunere, a sentimentului religios și patriotic. Necesitatea conlucrării familiei cu școala; influența societății și a tovarășilor de joc. Înșușirile de caracter ale omului cu educație bună. Însemnătatea educației pentru consolidarea familiei, a societății și a națiunii.

10. **Lucru de mână**, 3 ore. Ștergar sau alt obiect cu broderie artistică à-jour cu ciucuri înnoțați. Croirea hainelor. Broderii artistice.

11. **Desemn**, 2 ore. Continuare cu desemnarea de obiecte, deprindere în pictarea de obiecte artistice sau din natură. Compunere și colorare de ornamente plane din elementele diferitelor stiluri vechi, ca motive de modeluri pentru lucrul manual. Exerciții de penel după obiecte din natură.

12. **Muzica vocală**, 2 ore. Structura gamei diatonice cu explicarea accidenturilor în diferitele game. Caracterul gamelor orientale. Intervalele perfecte, mari, mici, mărite și micșorate. Raportul între ritm și mișcate. Exerciții în 3 voci. Cântece.

13. **Gimnastica**, 1 oră. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

La instrucția din limba franceză ca obiect facultativ, au participat 62 eleve, fiecare clasă câte 2 ore pe săptămână.

La instrucția din pian și violină au participat 66 eleve.

Din limba maghiară, germană și franceză s'au ținut neîntrerupt conversații cu elevele interne, sub conducerea directoarei, a profesoarelor și a guvernantelor.

Superiorul clasei I a fost Victor Stanciu.

”	”	II	”	”	Eugenia Tordășianu.
”	”	III	”	”	Dr. Eleonora Lemény.
”	”	IV	”	”	Dr. Ion Borcia.

b) Cursul complementar.

În cursul complementar s'a predat:

1. *Religia* (2 ore), prin *M. Voileanu* și *N. Togan*.
2. *Limba și literatura română* (3 ore), prin *Dr. I. Borcia*.
3. *Istoria* (3 ore), prin *Ecaterina Pitiș*.
4. *Pedagogia de casă* (2 ore), prin *Dr. V. Bologa*.
5. *Limba maghiară* (2 ore), prin *Dr. Eleonora Lemény*.
6. *Limba germană* (2 ore), prin *Dr. Eleonora Lemény*.
7. *Fizică și chimie de casă* (1 oră), prin *Victor Stanciu*.
8. *Limba franceză* (3 ore), prin *Elena Petrașcu*.
9. *Lucru de mână* (5 ore), prin *Elena Borcia n. Siandru*.
10. *Pictură* (2 ore), prin *Alexandrina Moga*.
11. *Muzica instrumentală* (pian sau violină), prin *Selma Mökesch*, *Delia Olariu*, *Elsa de Heldenberg*, *Alexandrina Moga*, *Cornelia Man* și *Ana Voileanu*.

Cursul complementar se susține și pentru viitor în sensul statutului de organizare al școlii. (Vezi înștiințare pentru anul viitor, pag. 84).

3. Conspectul elevelor inmatriculate în anul școlar 1911/1912.

Nr. c.	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul
<i>Clasa I.</i>			
1	Eugenia Carabulea	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
2	Maria V. Duma	Erdőszakál Sacalul de pădure	Maros-Torda Murăș-Turda
3	Eleonora Flucuș	Szecsél — Săcel	Szeben — Sibiiu
4	Maria Greceanu	Ocele mari (jud. Vâlcea)	România
5	Letiția Iosif	Eselő — Aciliu	Szeben — Sibiiu
6	Maria Muntean	Pojána — Poiana	„ „
7	Maria Orăștean	Apoldul mic	„ „
8	Aurora Gr. Procopiu	Râmnic-Vâlcea	România
9	Ioana Gr. Procopiu	„	„
10	Otilia Sin*)	Lisa	Fogaras — Făgăraș
11	Emilia N. Stoicescu	Drăgășani (j. Vâlcea)	România
<i>Clasa II.</i>			
1	Minodora Ardelean	Seprős — Șepreuș	Arad
2	Minerva Barbu	Gyulafehérvár Alba-Iulia	Alsófehér Alba inferioară
3	Sabina Bîanu	Oláhbükkös — Făget	Kisküküllő Târnava mică
4	Maria Bogdan	Pesac	Torontál -- Torontal
5	Eugenia Bologa	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
6	Minodora Citirigă	Bicaz (jud. Neamț)	România
7	Ileana Crăciun	Cărpiniș	Szeben -- Sibiiu
8	Rozalina Culca	Alsópián — Pianul inf.	„ „
9	Alexandrina Dopp	Nagyszeben — Sibiiu	„ „
10	Victoria Flitter	Alsó-Porumbák Porumbacul-inferior	Fogaras — Făgăraș

*) S'a retras.

Nr. c.	Numele elevii	Locul nașterii	Comitatul
11	Maria Greavu	Toporcsa — Topârcea	Szeben — Sibiiu
12	Aurelia E. Hangea	Törökfalú — Buciumi	Szatmár — Sátmar
13	Otilia Ioanovici	Ruși	Szeben — Sibiiu
14	Susana Luca	Vizakna Ocna-Sibiului	Alsófehér Alba-inferioară
15	Victoria Micu	Pojána — Poiana	Szeben — Sibiiu
16	Ana I. Muntean	Lesses - Şulumberg	Nagyküllő Tárnava-mare
17	Maria Mureșan	Kis-Goroszló - Traniș	Szilágy - Selagiu
18	Aurora Onișiu	Gyulafehérvár Alba-Iulia	Alsófehér Alba-infer.
19	Elena Pandrea	Alsó-Gezés Ghijasa inferioară	Nagyküllő Tárnava-mare
20	Paraschiva Paște	Alsó-Porumbák Porumbacul inferior	Fogaras Făgăraș
21	Zoe Perian	Kristyor - Criștior	Hunyad Hunedoara
22	Veturia Pop	Nagy-Lozna Lozna mare	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobăca
23	Silvia Radu	Marosujvár — Uioara	Alsófehér Alba-infer.
24	Maria Rociu	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
25	Otilia Stanislav*)	Lisza — Lisa	Fogaras — Făgăraș
26	Maria Stroia	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
27	Maria Șandru	Gergelyfája—Ungurei	Alsófehér Alba-infer.
28	Silvia Tăslăuanu	Bélbor — Bilbor	Csik — Cic
29	Alma Varga	Páptelke — Poptelec	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobăca
30	Florica Vălean	Lugos — Lugoș	Krassószörény Caraș-Severin
<i>Clasa III.</i>			
1	Eugenia Barbu	Ópecska Pecica română	Arad
2	Olivia Bogdan	Lapusnyák Lăpușnic	Hunyad Hunedoara
3	Minerva Dragits*)	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
4	Eleonora Enescu	Alsómoécs Moeciul inferior	Fogaras — Făgăraș

*) S'a retras.

Nr. c.	Numele elevi	Locul naşterii	Comitatul
5	Elisaveta Frâncu	Csáklya — Cetea	Alsófehér Alba-infer.
6	Ana Georgescu	Pojána — Poiana	Szeben — Sibiiu
7	Cornelia de Herbay	Vecel — Vişel	Hunyad Hunedoara
8	Elena Kiss	Láposhidegkut Mocira	Szatmár — Sátmar
9	Livia Mezin	Nyerő — Nereu	Torontál Torontal
10	Valeria Mihályi	Mármarosziget Sighetul Marmaţiei	Mármaros Maramuráš
11	Eugenia Moldovan	Boica — Băiţa	Hunyad Hunedoara
12	Livia Moşoiu	Töröcsvár — Bran	Fogaras — Fágáraş
13	Ana Moşa	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
14	Ana Muntean*)	„ „	„ „
15	Elena Muntean	Medgyes — Mediaş	Nagykükülő Târnava-mare
16	Virginia Mureşian	Óradna — Rodna veche	Beszterce-Naszód Bistriţa-Násáud
17	Maria Oancea	Brezoi (jud. Vâlcea)	România
18	Maria Páltineanu	Râmnic-Vâlcea	„
19	Emilia Popovici	Töröcsvár — Bran	Fogaras — Fágáraş
20	Ana F. Popescu	Sineşti (jud. Vâlcea)	România
21	Silvia Topârcean	Alamor — Alámor	Alsófehér Alba-infer.
22	Cornelia Teleguţ	Abrudbánya Abrudsat	„
23	Maria Tintorescu	Horez (jud. Vâlcea)	România
24	Hortensia Vasilca	Oláh-Dálya — Daia	Alsófehér Alba-infer.
<i>Clasa IV.</i>			
1	Alena Albulescu	Növrincse — Nevrincea	Krassószörény Caraş-Severin
2	Veturia Andron	Sárafalva — Sarafola	Torontál--Torontal
3	Irma Baciú	Nyárádszentbenedek	Maros-Torda Muráš-Turda
4	Valeria Balya	Szaplonca — Sápánţa	Mármaros Maramuráš

*) S'a retras.

N. C.	Numele elevii	Locul nașterii	Comitatul
5	Eugenia Banciu	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
6	Silvia Barcianu	Nagyszeben — Sibiiu	„ „
7	Silvia Bena	Alsó-Pián Pianul de jos	„ „
8	Ana Boilă	Dicsőszentmárton Dicio-Sân-Martin	Kisküküllő Târnava-mică
9	Ana Crețu	Resinár — Rășinari	Szeben — Sibiiu
10	Virginia Crișan	Maros-Déce Murăș-Decea	Torda-Aranyos Turda-Arieș
11	Cornelia Cupu	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
12	Veronica Cupșa	Hollómező Magoagea	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
13	Livia Domocoș	Barátka -- Bratca	Bihar -- Bihor
14	Aurelia Filip	Kisfenes — Feneșel	Torda-Aranyos Turda-Arieș
15	Alexandrina Haliță	Naszód — Năsăud	Beszterce-Naszód Bistrița-Năsăud
16	Elena Henteș	Szászsebes Sebeșul săsesc	Szeben — Sibiiu
17	Livia Ille	Budapest—Budapesta	Pest-Pilis-Solt Kis-Kun
18	Maria Lupu	Suceava (Bucovina)	Austria
19	Roma Medean	Szászsebes Sebeșul săsesc	Szeben — Sibiiu
20	Cornelia Mihályi	Mármarossziget Sighetul Marmăției	Mármaros Maramurăș
21	Cornelia Nestor	Magyarcsanak Cenadul unguresc	Csanád — Cenad
22	Florica Oana	Románecska Ecica română	Torontál--Torontal
23	Victoria Petra	Bora (jud. Ialomița)	România
24	Veturia Popa	Töröcsvár — Bran	Fogaras—Făgăraș
25	Augusta Popescu	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
26	Constanța N. Popescu	Cartiu (jud. Gor-Iiu)	România
27	Hortensia Popescu	Magyarád — Măderat	Arad
28	Gabriela Popovits*)	Nagyvárad Oradea-mare	Bihar — Bihor
29	Augusta Radu	Balázsfalva — Blaj	Alsófehér Alba-infer. Hunyad
30	Rodica S. Radu	Brád — Brad	Hunedoara

*) S'a retras.

Ş N Z	Numele elevului	Locul naşterii	Comitatul
31	Aurora Răsvan	Domasnia	Krassószörény Caraş-Severin
32	Maria G. Rusu	Patóháza — Potău	Szatmár—Sátmar
33	Sabina S. Russu	Dés — Dej	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
34	Eufemia Ruvineanţu	Cuptoria	Krassószörény Caraş-Severin
35	Aurelia Salcă	Resinár — Răşinari	Szeben — Sibiu
36	Maria Sbârcea	Sibiel	Szeben — Sibiu
37	Veturia O. Sârb	Karânsebes Caransebeş	Krassószörény Caraş-Severin
38	Viorica Ştefan	Nagyszeben — Sibiu	Szeben — Sibiu
39	Ida Velcean	Resicabánya Reşiţa montană	Krassószörény Caraş-Severin
40	Silvia Veliciu	Kisjenő — Chişineu	Arad
41	Eleonora Voileanu	Nagyszeben — Sibiu	Szeben — Sibiu
42	Ecaterina Vuc	Várbocksán Bocşa română	Krassószörény Caraş-Severin
<i>Cursul complementar:</i>			
1	Lavinia Barcianu	Nagyszeben — Sibiu	Szeben — Sibiu
2	Aurora Băiţan	Liteni (Bucovina)	Austria
3	Maria Bologa	Nagyszeben — Sibiu	Szeben — Sibiu
4	Natalia Dragits	Szelistye — Sălişte	” ”
5	Maria Gheţie	Szamosujvár—Gherla	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
6	Marg. V. Gheorghiu	Robeşti (jud. Vâlcea)	România
7	Ana Moldovan*)	Boica — Băiţa	Hunyad Hunedoara
8	Lucia Păltineanu	Râmnic-Vâlcea	România
9	Zoe Stroia	Nagyszeben Sibiu	Szeben — Sibiu
10	Eugenia Teodor	Brassó — Braşov	Brassó — Braşov
11	Felicia Vulcu	Szelistye — Sălişte	Szeben — Sibiu

*) A frecventat clasa V-a la gimnaziul evanghelic din loc.

Nr. c.	Numele elevii	Locul nașterii	Comitatul
	<i>Elevele din internat :</i>		
1	Elena Albulescu	Nevrincea	Krassószörény Caraș-Severin
2	Veturia Andron	Sarafola	Torontál Torontal
3	Minodora Ardelean	Șepreuș	Arad
4	Irma Baciú	Nyárádszentbenedek	Maros-Torda Murăș-Turda Mármaros Maramurăș
5	Valeria Balya	Săpânța	Maramurăș
6	Eugenia Banciu	Săliște	Szeben – Sibiiu
7	Eugenia Barbu	Pecica română	Arad
8	Aurora Băițan	Liteni (Bucovina)	Austria ✓
9	Sabina Bianu	Făget	Kisküküľő Tárnava mică
10	Maria Bogdan	Pesac	Torontál Torontal
11	Olivia Bogdan	Lăpușnic	Hunyad Hunedoara
12	Ana Boilă	Dicio-Sân-Martin	Kisküküľő Tárnava mică
13	Ana Crețu	Rășinari	Szeben – Sibiiu
14	Cornelia Cupu	Săliște	Szeben – Sibiiu
15	Veronica Cupșa	Magoagea	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
16	Livia Domocoș	Bratca	Bihar – Bihor
17	Maria V. Duma	Sacalul de pădure	Maros-Torda Murăș-Turda
18	Minerva Dragits	Săliște	Szeben – Sibiiu
19	Eleonora Enescu	Moeciul infer.	Fogaras – Făgăraș
20	Aurelia Filip	Feneșel	Torda-Aranyos Turda-Arieș
21	Elisaveta Frâncu	Cetea	Alsófehér Alba infer.
22	Maria Gheție	Gherla	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
23	Marg. V. Gheorghiu	Robești (jud. Vâlcea)	România ✓
24	Margareta Greceanu	Ocele mari (jud. „)	România ✓
25	Alexandrina Haliță	Năsăud	Beszterce-Naszód Bistrița-Năsăud

Nr. c.	Numele elevii	Locul nașterii	Comitatul
26	Aurelia E. Hangea	Buciumi	Szatmár — Sătmar
27	Cornelia de Herbay	Vișel	Hunyad Hunedoara
28	Livia Ille	Budapest	Pest-Pilis-Solt- Kis-Kun
29	Elena Kiss	Mocira	Szatmár — Sătmar
30	Maria Lupu	Suceava (Bucovina)	Austria ✓
31	Roma Medean	Sebeșul săsesc	Szeben — Sibiiu
32	Livia Mezin	Nereu	Torontál Torontal
33	Victoria Micu	Poiana	Szeben — Sibiiu
34	Cornelia Mihályi	Sighetul Marmației	Mărmaros Maramurăș
35	Valeria Mihályi	„ „	„
36	Ana Moldovan	Băița	Hunyad Hunedoara
37	Eugenia Moldovan	„	„
38	Livia Moșoiu	Bran	Fogaras — Făgăraș
39	Ana Moța	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
40	Maria Muntean	Poiana	Szeben — Sibiiu
41	Virginia Mureșian	Rodna veche	Beszterce-Naszód Bistrița-Năsăud
42	Cornelia Nestor	Cenadul unguresc	Csanád — Cenad Torontál
43	Florica Oana	Ecica română	Torontal
44	Maria Oancea	Brezoi (jud. Vâlcea)	România ✓
45	Lucia Păltineanu	Râmnic-Vâlcea	„ ✓
46	Maria Păltineanu	„ „	„ ✓
47	Victoria Petra	Bora (jud. Ialomița)	„ ✓
48	Veturia Pop	Lozna mare	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
49	Veturia Popa	Bran	Fogaras — Făgăraș
50	Ana F. Popescu	Sinești (jud. Vâlcea)	România ✓
51	Constanța N. Popescu	Cartiu (jud. Gorj-Jiu)	„ ✓

N. C.	Numele elevii	Locul nașterii	Comitatul
52	Hortensia I. Popescu	Măderat	Arad
53	Emilia N. Popovici	Bran	Fogaras Făgăraș
54	Gabriela G. Popovits	Nagy-Várad Oradea mare	Bihar – Bihor
55	Aurora Procopiu	Râmnic Vâlcea	România ✓
56	Ioana Procopiu	” ”	” ✓
57	Rodica S. Radu	Brad	Hunyad Hunedoara
58	Aurora Răsvan	Domasnia	Krassószörény Caraș-Severin
59	Maria G. Rusu	Potâu	Szatmár – Sătmar
60	Sabina S. Russu	Dés. Dej	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
61	Eufemia Ruvineanțu	Cuptoria	Krassószörény Caraș-Severin
62	Maria Sbârcea	Sibiel	Szeben – Sibiiu
63	Veturia Sêrb	Karânsebes Caransebeș	Krassószörény Caraș-Severin
64	Silvia Tăslăuanu	Bilbor	Csik – Cik
65	Eugenia Teodor	Brassó Brașov	Brassó – Brașov
66	Maria Tintorescu	Horez (jud. Vâlcea)	România ✓
67	Hortensia Vasilca	Daia	Alsófehér Alba infer.
68	Alma Varga	Poptelec	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
69	Florica Vălean	Lugos – Lugoș	Krassószörény Caraș-Severin
70	Ida Velcean	Reșița montană	”
71	Silvia Veliciu	Chișineu	Arad
72	Ecaterina Vuc	Bocșa română	Krassószörény Caraș-Severin

II. Date statistice

despre elevele adăpostite în internatul școlii civile de fete a Asociațiunii în an. școl. 1911/1912.

C l a s a	Elevele adăpostite în internat		Elevele interne după confesiune						Elevele interne după naționalitate				Ocupațiunea părinților											
	din școala Asociațiunii	din școala elementară	în școala civilă						în școala civilă		române	maghiare	germane	române	industriași de sine stătători	comercianți de sine stătători	funcționari publici de stat	funcționari privați	preoți	profesori, învățători	medici, avocați, ingineri	soldați	privateri (pensio- nari), capitaliști	Suma
			gr. catolice	rom.-cat.	ev. luth.	ev. ref.	gr.-orientale	gr.-catolice	române	în școala elementară														
I.	5	—	5	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	2	—	—	—	1	—	2	—	—	5	
II.	9	—	4	5	—	—	—	—	—	9	—	—	—	1	—	2	—	5	—	1	—	—	9	
III.	19	—	15	4	—	—	—	—	—	19	—	—	—	4	—	5	—	5	1	2	1	—	19	
IV.	33	—	27	6	—	—	—	—	—	33	—	—	—	8	1	4	1	9	3	5	—	—	33	
Cursul compl.	6	—	5	1	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	—	6	
Suma	72	—	56	16	—	—	—	—	—	72	—	—	—	15	1	4	11	1	21	5	12	2	—	72

5. Mijloace de învățământ.

A. Biblioteca corpului profesoral.

I. Cărți.

α) Dăruite:

1. Dr. Octavian Prie, Manual de limba maghiară. Budapest 1911. Dăruită de autor.
2. Dr. Lasz Samú, Földrajzi olvasókönyv, I. rész. Budapest. 1912. Dăruită de editorii Lampel.

β) Cumpărate:

1. Vasile Loichiță, Ceva despre mișcarea noastră literară mai nouă. Caransebeș 1912.
2. Dr. Iuba — Dr. Beu, Biologia și igiena omului. Nagy-szeben 1911.
3. Virgil Onițiu, Din cele trecute vremi. Arad 1912.
4. Despărțăm. Blaj al Asociațiunii, Serbările dela Blaj 1911. Blaj 1912.
5. Dr. Badics Ferenc, Magyar irodalmi olvasmányok (II. k.) Budapest 1909.

B Biblioteca elevelor.

1. Ion Gorun, Știi românește? (2 ex.)
2. V. Onițiu, Din cele trecute vremi. (2 ex.)

II. Reviste și ziare.

α) Dăruite de redacțiuni:

1. «Transilvania», Sibiiu.
2. «Hivatalos Közlöny», Budapest.
3. «Telegraful Român», Sibiiu.
4. «Drapelul», Lugoj.
5. «Viitorul», București.
6. «Natura», București.

β) abonate:

1. «Luceafărul» Sibiiu.
2. «Pädagogische Studien», Dresden.

3. «Magyar Paedagogia», Budapest.
4. «Convorbiri literare», București.
5. «Primăvara», Iași.
6. «Cosânzeana», Orăștie.
7. «Revista politică și literară», Biał.

III. Rechizite de învățământ și mobile.

1. Aparat pentru telegrafia fără sârmă.
2. Mașină de influență.
3. O colecțiune Roentgen.
4. Motor electric cu stativ.
5. Parafulger.
6. Mașina dinamoelectrică cu lampă.
7. Mașină cu vaporii.
8. Barometru metalic. (Aneroid.)
9. Modelul pendului aplicat la orologioe.
10. Galvanoscop.
11. Aparat de galvanoplastie pentru argintat.

Direcțiunea împlinește o plăcută datorie, aducând cele mai vii mulțumiri tuturor p. t. binefăcători, onorabilelor societăți și redacțiuni, care au binevoit a contribui la înmulțirea mijloacelor de învățământ pentru școala noastră.

6. Din cronica școalei și a internatului.

Anul școlar s'a început la 1 Septemvrie 1911 st. n.

În decursul anului a vizitat școala dl *Andrei Bârseanu*, președintele Asociațiunii, dl *Alexandru Munka*, inspector regesc de școale și dl *Ioachim Nistor*, subinspector regesc de școale. În 4 și 5 Iunie 1912 a vizitat școala dl *Andrei Killyéni*, ca delegat al ministerului regesc de culte și instrucțiune publică.

Agendele curente școlare, didactice și administrative ale institutului, s'au pertractat în 12 consilii profesorale.

*

Ministerul regesc de culte și instrucțiune publică a aprobat cu data 9 Martie 1912 Nr. 18158, noul plan de învățământ al școalei noastre, publicat în Anuarul de față.

*

Starea sanitară a fost deplin mulțămitoare în cursul anului 1911/12. Elevele se dă ocaziune a ieși cât mai des la preumblare, a face exerciții gimnastice și a se recrea în grădina institutului. În cursul iernii patinează în orele libere și urmează școala de dans în edificiul propriu al școlii.

În 20 Aprilie 1911 au fost revaccinate elevele născute în 1900, prin medicul institutului nostru.

*

În postul Paștilor s'au mărturisit și cuminecat elevele prin caticheții și parohii ambelor confesiuni române.

Excursiune școlară sub conducerea corpului profesoral s'a făcut în 14 Octomvrie 1911 în Dumbrava Sibiiului, iar în 9 Iunie 1912, în comuna Selște, cu toate elevele școlii.

În decursul anului școlar elevele din clasele superioare au cercetat Muzeul Asociațiunii și Muzeul Bruckenthal din loc.

*

Festivități solemne, la care a participat institutul, au fost: Serbarea onomasticeii *Majestății Sale Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I* la 4 Octomvrie 1911.

Serbarea școlară din 19 Noemvrie 1911, în memoria fericii *Impărătese și Regine Elisabeta*.

Serbarea împlinirii anului al 25-lea, decând dșoara *Elena Petrașcu*, profesoară de limba franceză, a primit postul de directoară la internatul școlii civile de fete a «Asociațiunii», în 29 Iunie 1912. Din acest prilej sărbătoreesc, conducerea institutului nostru a oferit dșoarei *Elena Petrașcu* un frumos *Album artistic*, prinos de recunoștință și mulțămită din partea tuturor celor chemați, pentru distinsele și binefăcătoarele servicii pe terenul educației ficelor poporului român. Albumul conține fotografiile membrilor conducerii «Asociațiunii», ai școlii «Asociațiunii» cu elevele actuale și următoarea gingașe dedicație:

*De laudă e vrednică femeia,
Ce'n mândre flori grădina'mpodobește ;
Dar înzecit de vrednică-i aceea,
Ce, crescând oameni, pe sine se jertfește!*

Cu vie mulțămire înregistrăm în anele școlii acest act de recunoștință binemeritată și adaugem cele mai sincere urări pentru viitor.

7. Examenele.

Examenele de primire s'au ținut în 3 Septemvrie n 1911.

Examenele publice dela finea anului școlar s'au ținut din 15—29 Iunie st. n. 1912 după următorul program:

Sâmbătă în 15 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 8—11 ore Religie cu elevele din toate clasele.

Luni în 24 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 9—11 ore Clasa III civilă, din studiile: Limba maghiară și Geografie;

dela 11—12 ore Clasa IV civilă, Limba franceză;

b) după ameazi:

dela 3—5 ore Clasa I civilă, din studiile: Limba română, Aritmetică și Geometrie.

Marti în 25 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 9—11 ore Clasa IV civilă, din studiile: Limba română și Limba maghiară.

b) după ameazi:

dela 3—5 ore Clasa II civilă, din studiile: Limba maghiară și Limba germană.

Mercuri în 26 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 9—11 ore Muzica vocală și instrumentală (piano, violină) cu elevele din clasele civile și cursul complementar.

Sâmbătă în 29 Iunie.

a) înainte de ameazi:

dela 11—12 ore Încheierea solemnă a anului școlar și distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie și desemn, sunt expuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

8. Inștiințare pentru anul viitor.

În clasa I a școlii civile de fete se primesc eleve:

- a) care arată prin *extras din matricula botezaților ori dela forul civil*, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani și
- b) dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui *examen de primire*, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescriș pentru clasa IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve care dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la școlii de categoria școlii civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI dela școala elementară poporală, se pot primi eleve în oricare clasă a școlii civile, ce corăspunde vârstei elevei, numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școlii, în sensul ordinațiunii ministerului regesc-ungar de culte și instrucție publică, dto 11 August 1887, Nr. 29,000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, care se inmatriculează întâiadată la școala noastră, *au să aducă atestat școlar, extras din matricula botezaților ori dela forul civil și certificat de revaccinare.*

În *cursul complementar* (supletor), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve care au absolvat patru clase civile (secundare). Se pot primi și eleve care au absolvat cu note bune numai *două clase civile*, dacă au trecut de 15 ani și sunt împiedecate a absolvă cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1912/1913 se pot face din 1—6 Septemvrie 1912 *stil nou*.

Examenele de corigență se țin în 2 Septemvrie 1912 st. n. la 8 ore a. m. cu elevele care s'au anunțat la direcțiune.

În 4 Septemvrie 1912 st. n. la 8 ore a. m. se țin *examenle de primire*, iar în 5 Septemvrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 5 cor. pe lună, iar pentru elevele, care se înscriu întâiadată la această școală, se plătește încă, odată

pentru totdeauna, o taxă de înmatriculare de 4 cor. Acelaș didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele care voiesc să fie primite *în internat*, fie eleve ale școalei civile, sau ale școalei elementare din loc, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școalei, înainte de începerea anului școlar, pentruca să se poată face dispozițiile necesare.

Taxa internatului e 550 coroane pe an, în care se cuprinde și didactrul, și se plătește înainte, în patru sau în două rate. Spesele pentru cărțile de învățământ, pentru materialul de scris, desen și lucru de mână, le poartă părinții deosebit, precum și cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în pian (violină) și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în pian sunt: pentru o elevă (singură), 2 ore pe săptămână, 16 cor.¹ pe lună; pentru două eleve (împreună), două ore pe săptămână, 8 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba franceză: 3 cor. pe lună de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzut cu apaduct, baie proprie și lumină electrică, încât oferă cele mai bune condiții *igienice*.

Elevele din internat au în fiecare zi anumite ore de conversație în limba franceză, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiile sub conducerea directoarei, a profesoarelor și a guvernantelor.

Elevele care voiesc să fie primite în internat, au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințolii, lepedeie), 6 ștergare, 6 serviete, apoi perie de dinți, săpun și 2 piepteni, care rămân proprietatea elevei. Afară de acestea rufele sau albiturile câte $\frac{1}{2}$ duzină din fiecare, o haină de vară și una de iarnă, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel, ciorapi, batiste (marămi) câte 1 duzină, o umbrelă (cort) și încălțăminte trebuincioasă. În cursul anului vor primi în internat o haină

¹ Din care sumă 2 cor. pe lună se contează institutului, pentru susținerea pianelor în stare bună.

uniformă. Strâns de uniformă se ține: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, care au să se facă aici și care vor costă peste tot 40—60 cor.

Dela direcțiunea școalei se pot primi prin postă: «Statutul de organizare», «Regulamentul intern», «Regulamentul pentru cursul complementar» și «Planul de învățământ» al școalei, à 20 bani exemplarul, iar Monografia școalei pe 25 de ani dela înființare, à 3 cor.

Nagyszében (Sibiu), în Iunie 1912.

Direcțiunea școalei.

